

+ PR. IOAN ȘCHIOPU

PR. VALENTIN GORONEA

Hunedoara-Timișană: fapte, oameni și un loc

Editura Universității „Aurel Vlaicu” din Arad

2022

+ PR. IOAN ȘCHIOPU

PR. VALENTIN GORONEA

**Hunedoara-Timișană:
fapte, oameni și un loc**

Editura Universității „Aurel Vlaicu” din Arad

2022

Referenți: Prof.univ.dr.habil. Corneliu Pădurean

Protos.lect.univ.dr. Nicolae M Tang

Coperta: *Biserica din Hunedoara-Timișană*, desen realizat de preotul Ioan Șchiopu
în 1941

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ȘCHIOPU, IOAN

Hunedoara-Timișană : fapte, oameni și un loc / pr. Ioan Șchiopu, pr. Valentin
Goronea ; ed.: Adela Drăucean. - Arad : Editura Universității "Aurel Vlaicu", 2022
ISBN 978-973-752-873-5

I. Goronea, Valentin

II. Drăucean, Adela (ed.)

908

Biserica din Hunedoara-Timișană

CUVÂNT ÎNAINTE

Cu această carte se îmbogățesc bibliotecile parohiale, ca de altfel și cele personale ale preoților și credincioșilor ce urmăresc viața Bisericii din diferitele colțuri ale țării, desigur și dincolo de hotarele ei. Monografiile parohiale, ca și ale celorlalte unități eclesiastice în general sunt gustate, cuprinzând așa cum reiese din titlul lucrării *locuri, oameni și fapte* ce își merită pe drept cuvânt menționarea pe foi destinate nu doar prezentului, ci și viitorului, spre manifestarea sentimentului de recunoștință pentru moștenirea materială și spirituală lăsată, precum și al celui de a urma un exemplu edificator dat de cei angajați în câmpul cultural.

Parohia prezentată aparține eparhiei arădene, dar într-un înțeles moral hotarele ei se definesc și în alte două, anume cum sugerează titlul, județele Timiș și Hunedoara, raportându-se la origini ce au nume de cinste. De aici înțelegem că locuitorii înșiși se poartă cu îndreptățită mândrie, aceea de a fi urmașii celor ce au scris o istorie, acum primind valoare prin răsplătirea cuvenită. Scrierea e mărturie ce pecetluiește existența unei obști ordonate, după un plan chibzuit dezvoltat într-un stil atractiv, cuprinzând și o ilustrare ce întregește relatarea antrenantă. Se remarcă o conștiinciozitate de admirat a preoților ce s-au perindat în timp și într-un loc, unii chiar din aceeași familie, cu o legătură de-a lungul generațiilor, câștigând chiar o autorizare în acest fel față de consemnarea unei cronici locale, ca o contribuție la o cât mai reală cunoaștere a obiectivului urmărit.

Se dovedește totodată alesul nivel cultural al unei obști ortodoxe și românești de la sfârșit și început de secole și grăitor pentru cititorul de azi, având și obligația de a lăsa amprenta propriilor personalități, referința fiind la autorii rândurilor ce presupun o continuare. Cititorul intuieste de la început că paginile se recomandă de la sine, pentru care părintele Valentin Goronea merită aleasă prețuire, iar părintele Ioan Șchiopu, trecut în veșnicie, omagiul postum. Oricum, din osteneala lor rămâne nu numai o cronică reprezentativă pentru parohiile ortodoxe române din cele trei județe, ci și îndemnul la păstrarea valorilor culturale și sociale sub pavăza unității spre afirmare și propășire, iar aceasta printr-o grăitoare contribuție bisericească.

† TIMOTEI

ARHIEPISCOP al ARADULUI

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Demersul de a scoate o nouă carte despre satul cu nume a două județe (Hunedoara și Timiș), dar care este arondat la al treilea județ (Arad) s-a născut în urma lecturării unei scrisori, din 1995, adresate preotului Ionel Goronea de către învățătorul Miron Șchiopu, fiul preotului Ioan Șchiopu – parohul cu cea mai longevivă pastorație a locului (1929-1973), prin care își exprima dorința de a-i face cunoscută activitatea și preocupările părintelui. Fotografiile și manuscrisele părintelui Ioan Șchiopu au fost păstrate, dar regăsite peste ani de un alt fiu, cel al părintelui Ionel Goronea, care și-a propus să ducă la bun sfârșit tipărirea unei monografii ce are la bază însemnările despre tânărul sat îmbătrânit – Hunedoara-Timișană¹.

Dragostea de oameni, modestia, rigoarea în însemnările făcute, talentul de a desena și a crea versuri, ce au la bază pericope evanghelice, sunt calități pe care le putem descoperi răsfoind și citind manuscrisele preotului Ioan Șchiopu. Sunt edificatoare cuvintele păstorului de suflețe prin care își exprimă scopul pentru care a consemnat cele mai importante evenimente din sat, fapt pentru care le-am așezat în partea liminară a volumului. Vorbele „pentru a servi de orientare celui care vine după mine” ne trimit cu gândul la cronica lui Grigore Ureche unde se consemnează: „Mulți scriitorii au nevoit de au scris rîndul și povéstea țărâlor, de au lăsat izvod pă urmă, și bune și réle, să rămâie feciorilor și nepoților, să le fie de învățătură, despre céle réle să să ferească și să să socotească, iar dupre céle bune să urméze și să să învéțe și să să îndireptéze”². Cuvintele părintelui Șchiopu ar trebui să fie călăuzitoare nu doar pentru propovăduitorii Cuvântului lui Dumnezeu, ci pentru toți cei ajunși în funcții și cărora le este rușine să spună de unde își au obârșia, pentru cei copleșiți de secolul vitezei, al internetului care au uitat de valorile morale și de sensurile profunde ale vorbelor, utilizând mai mult *merci* și *scuză-mă*, în locul lui *mulțumesc* și *iartă-mă*, ceea ce îi face să se înscrie în rîndul inșilor și nu în cel al persoanelor.

Notițele, desenele, culegerile tânărului Ioan Șchiopu pot fi în timp dovezi ale preocupărilor unui fost absolvent al Institutului Teologice din Arad de acum

¹ Toponimul s-a creat prin polarizarea de la numele Hunedoara, vezi Ion Toma, *101 nume de localități*, București, Editura Humanitas, 2015.

² Grigore Ureche, *Letopisețul țării Moldovei, de când s-au descălecat țara*, București, Editura Gramar, 2016.

aproximativ o sută de ani (mai ales în acest an când se împlinesc 200 de ani de învățământ teologic la Arad).

Pentru a continua munca părintelui Șchiopu de a însemna anumite evenimente petrecute în viața bisericii, a comunității și pentru a lăsa urmașilor amprente în timp s-a recurs și la consemnarea unor momente importante din timpul pr. Ilie Ciocan, pr. Ionel Goronea și pr. Valentin Goronea.

Prezentul volum *Hunedoara-Timișană: fapte, oameni și un loc* se dorește să trezească mândria de apartenență la această comunitate, să stârnească și alte persoane să caute și să aducă la lumină documente despre această așezare mică, ce actualmente numără în jur de o sută de suflete. Dar... mai presus de toate, se dorește reînvierea satului. Deși este așezat la doar cinci km de comuna Șagu, în plin secol XXI, străzile nu sunt asfaltate, locuitorii nu beneficiază de apă curentă și canalizare, însă satul are două monografii.

Adela Drăucean

Stimate domnule Părinte

Vă trimit aici câteva din fotografiile de familie, legate de persoana pe care eu vă pot prezenta, fiul meu, fiul tatălui Șchiopu Ioan, născut la data de 9 dec. 1905, în satul Fivut.

Cunosc faptul că tatăl meu a lăsat un înscris valoros cu privire la istoricul satului și în această idee, eu caut să întregesc și planșia lui, având în plan să vă totușmit și a biografiei a vieții lui.

Sper să găsească timpul și dispoziția sufletească necesare să pot întocmi și biografia completă, mai cu seamă că am datele necesare.

Summevostre și într-o modestă măsură eu, putem aduna un material valoros, care ar putea fi absolut necesar unui om (fie preot, sau învățător) care ar dori să alcătuiască o monografie a satului.

Dacă vă decideți dvs. să faceți acest lucru, vă asigur de tot ajutorul meu.

Sper să am prazia să discut cu dvs. toate aceste probleme - Dacă la o eventuală alcătuire a unei monografii, vă rog să participați la loc sigur și în condiții optime, toate aceste înscrisuri și fotografii care sunt indispensabile în scopul mai sus arătat.

Cu stimă:

Ioan, 15 aug. 1995

Miron Șchiopu
Învățător

ÎNSEMNĂRI PASTORALE

Sub acest titlu încep a nota unele însemnări, momente, observații personale, aprecieri, critici asupra poporului meu de aici. Aceste însemnări le notez spre a se vedea – prin comparație – că în ce chip se dezvoltă starea materială, religioasă din parohie și pentru a servi de orientare celui care vine după mine preot în această parohie, ca să știe de ce și de cine să se ferească și pe cine să conteze, să nu înceapă lucru rodnic de la început.

Anume: în afacerile extra bisericesti nu e să se amestece, deoarece eu am experimentat, fără rezultat, la comună, la școală, la Banca Populară, la Cooperativă, asociații, la nimic.

Preot IOAN ȘCHIOPU

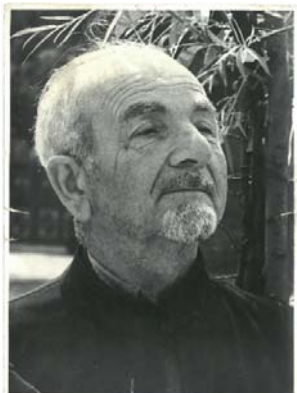
IOAN ȘCHIOPU – O VIAȚĂ DEDICATĂ COMUNITĂȚII

Preotul Ioan Șchiopu a văzut lumina zilei într-o familie de meseriași din satul Fiscut, județul Timiș-Torontal (astăzi județul Arad), la data de 27 noiembrie 1905 sau 9 decembrie 1905, după alte documente³. Despre mama sa, Maria, se știe că a decedat în 28 ianuarie 1958, la 80 de ani și că a fost înmormântată în cimitirul din Fiscut.

Casa cu numărul 124 din Fiscut unde s-a născut Ioan Șchiopu

Clasele primare le urmează în satul natal, iar apoi urmează cursurile Școlii Normale. Educația primită în casa părintească îl determină atât pe Ioan, cât și pe fratele său Teodor să frecventeze Institutul Teologic din Arad. Devotamentul față de misiunea primită în urma hirotoniei lor într-un preot se poate observa din rămânerea în satele unde au fost numiți până la pensionare.

Șchiopu Teodor, fratele preotului Ioan Șchiopu. A fost preot până la pensionare în comuna Chizătău, județul Timiș. A decedat la București având vârsta de 82 de ani. Locuia acolo alături de fiica sa, de profesie învățătoare.

³ Datele diferite în ceea ce privește nașterea, poate, se datorează trecerii în 1924 de către Biserica Ortodoxă Română de la calendarul iulian la cel gregorian, unde pentru perioada 1 martie 1900 – 1 octombrie 1924 se face corecția de 13 zile.

Amintire de la recrutarea contingentului 1926 din Fiscut, recrutați la Vinga în 1 mai 1926

La recrutarea ce s-a făcut la Vinga în 1926, Ioan Șchiopu s-a prezentat, el fiind anul I la Institutul Teologic din Arad. Tânărul teolog nu a făcut stagiul militar, astfel încât este șters din contractele armatei.

Fotografia de pe tabloul de absolvire a Institutului Teologic Arad, 31 mai 1928

Din timpul studiilor făcute la Institutul Teologic Arad (1925-1928) ne-a rămas caietul în care și-a notat cursul de *Isagogie*, ținut de profesor Iustin Suciu.

Tânărul teolog era preocupat de desen, muzică bisericească. Învăță și limba maghiară. După terminarea studiilor ocupă funcția de învățător provizoriu în comuna Berechiu, din octombrie 1928 până în 1929.

Ioan Șchiopu s-a căsătorit cu Maria Ungurean din Vărșand în data de 20 octombrie 1928. Soția s-a stins din viață la data de 18 noiembrie 1968 după o îndelungată și grea suferință.

Fotografia înfățișează rudele apropiate ale preotului Șchiopu Ioan, cu ocazia nunții

Ioan și Maria Șchiopu

Autoportret

Scoaterea la concurs a parohiei Hunedoara-Timișană s-a consemnat prin Procesul-verbal din 04.08.1929 al Consiliului Parohial, dar și prin publicarea anunțului în „Biserica și Școala”, nr. 39 din 22 septembrie 1929 și nr. 40 din 29 septembrie 1929:

1-3

Conform ordinului Ven. Consiliu eparhial No. 4836 | 929 pentru îndeplinirea parohiei din Hunedoara-Timișană, protopopiatul Vinga, prin aceasta se publică concurs, cu termen de 30 zile socotite de la prima publicare în organul eparhial „Biserica și Școala”,

Venitele parohiei sunt:

1. Sesiunea parohială.
2. Birui legal, stabilit în ședința Consiliului parohial de la 4 August 1929.
3. Stolele legale.
4. Intregirea dotației de la Stat.

Alesul va catehiza elevii școlilor primare din loc fără nici o remunerație din partea comunei bisericilor și va achita impozitele după beneficiul parohial. Parohia este de clasa II-a (doua).

Reflectanții din alte dieceze numai cu învoirea P. Sf. Sale Părintelui Episcop pot concura.

Recursele ajustate cu documentele necesare și adresate Consiliului parohial ort. rom. din Hunedoara-Timișană, se vor înainta în termenul concursului Oficialului protopopesic ort. român din Vinga, iar reflectanții se vor prezenta, observând dispozițiile §-ului 33 din

Regulamentul pentru parohii, în capela din loc pentru a arăta dexteritatea în cele rituale și oratorie.

Din ședința Consiliului parohial, ținută la 4 Aug. 1929.

Consiliul parohial ort. rom.

În înțelegere cu: Sava Tr. Seculin
protopop ort. român.

2-3

Ioan Șchiopu este hirotonit ca diacon în 3 decembrie 1929, ca preot în 4 decembrie 1929 de către P.S. Grigore Comșa, iar în data de 15 decembrie 1929 este numit în funcția de preot paroh pentru biserica din Hunedoara-Timișană, având cartea de hirotonie nr. 6488/1929 și ordinul de numire nr. 14407/05.02.1930.

Tânăra familie a fost binecuvântată cu trei copii: Miron (alintat Mimi) – născut pe data de 14 decembrie 1929, Adrian – născut pe data de 27 august 1933 și Mihai (alintat Miță) – născut pe data de 9 mai 1935.

Ioan, Maria și Miron Octavian, fotografiați în august 1930

Preotul Ioan Șchiopu cu cei trei fii: Mimi, Dinu și Miță

Primul născut în familia preotului Șchiopu Ioan. Șchiopu Miron Octavian născut în Hunedoara-Timișană la data de 14 decembrie 1929. Școala primară a urmat-o în satul Hunedoara-Timișană. A absolvit Școala Normală din Arad, promoția 1949-1950.

Preotul Ioan Șchiopu cu nora și fiul său

Preotul Ioan Șchiopu cu nora sa Maria și fiul său Mimi. Fotografia este făcută la Arad, în vara anului 1963.

Caracterul ales al părintelui se observă din acțiunile sale întreprinse în comunitatea hunedorenilor în toți anii de păstorire și nu numai. De exemplu, rigoarea de care dă dovadă se poate vedea și din declarația de avere pe care o completează în anul 1938.

ad. Nr. 94-1938 of par. Hunedoara Ts.

Declarație,
despre proprietatea - averea - lui Ioan
Șchiopu, preot în Hunedoara-Timisană,
din anul 1930. [Intrat în serviciu la 15 III-1929]
Ioan Șchiopu
par.

- justificarea prove.
membrii orien. din anul
1930 - venite

I, avere imobila.

pământ arator în Făcut vitalos, din anul 1932, 3,5 jug. à 12.000 =	42.000 lei
" " " " vitalos " " 1936, 4 jug. à 16.000 =	64.000 "
" " " " vitalos " " 1938, 3 " à 18.000 =	54.000 "
" " " " Fântea, fântana lambei " 1930, 1,75 " " 12.800 =	16.000 "
" " " " Făcut vitalos " " 1934, 1,5 " " 12.000 =	18.000 "
" " " " Făcut seliste " " 1934, 2 jug. à 12.500 =	25.000 "
" " " " Făcut seliste moștenit	1 jug. total: 21.9.000
	16.75

II, avere mobila.

1 armonie cumpărată dela St. Doska cu	4.000
1 diorin vechi " dela Făcut	1.000
1 dulap vechi, pt. cărți " "	250
1 cămin de copii	500
1 raft de cărți	500
1 masă la masina de scris	180
1 masina de scris - primită cadou	
1 masina de cusut " "	
1 masina de semănat grâu, veche, din Făcut	4.500
1 bufet de bucatărie vechi	250
1 s. socie țărănească de lucru, dela Vasile Pedosic	800
1 plug cu roțile și cu grapa, cu hamfaie D. Vesi.	900
----- cai necesari plugăriei schimbate după nevoie.	
grajdul, cotareă mare, mică și spon	10.200

total 244.530
1 iapă 6000
1 mlaștră 3000
8 porci 70600

Soția mea, Maria n. Murguean, posedă drepte imobiliare
20 jugăre și 7/4 în Arad și Făcut, iar mobila, posedă mobile
locuinței în valoare de 40.000 lei. Mai posedă 125.000 lei numer
împrumutat lui A. Mărgărean din Vărpand, bani reduși la 50
după conversiune.

grâu din anul 1930, 13 quintale, à 400	5.200 lei
" " " 1931, 27 " " à 400	10.800 "
" " " 1932, 35 " " " 410	14.000 "
grâu, lucrat în regie: 1933 - 51 mgi " 300	15.000 "
" " " 1934 - 100 " " " 410	41.000 "
" " " 1935 - 57 " " " 340	19.380 "
" " " 1936 - 82 " " " 420	34.440 "
" " " 1937 - 84 " " " 430	36.120 "
" " " 1938 - 128 " " " 380	48.648 "
prosopt - anul vândut de 5.000 lei, în 9 ani	45.000 "
porci vânduți 1930 lui N. Popescu 1 bucătă	4.000 "
" " 1931 - la piață 1 buc.	3440 "
" " 1932, 4 buc = 4500 + 2800 + 1700 + 450 + 1000 + 3000 + 2100	15.550
" " 1933, vândut de lei	8.000
" " 1934 " " "	8.000
" " 1935 " la Fisant 6 buc à 2000	12.000
" " 1936: 360 + 800 + 1100 + 3200 + 4500 + 5100	15.060
" " 1937 = 2600 + 2100 + 1500 + 2300	8.500
de tot.	<u>338.938 lei</u>
salariu de prestat pe 1930	37.626 "
" " " 1931	32.179 "
" " " 1932	21.668 "
" " " 1933	20.891 "
" " " 1934	26.662 "
" " " 1935	17.216 "
" " " 1936	23.592 "
" " " 1937	28.272 "
" " " 1938 până la August incl.	32.000 "
bonul parohial. 50% pe 9 ani - 500 x 9 =	4500 "
stolele din parohie anual 2000 lei, ori 9 ani =	18.000 "
vândut o vîșeană dela Lăzar Dumitru	2.700 "
vândut 3 vaci: 2000 + 2600 + 3600	8.200
	<u>711.111</u>

venitei transport	6.12.654 lei
vânzut o iapă primită în câmăta dela H. Mărgăm	2.600 "
vândut 1 m.âra creșterei proprii	3.000 "
vândut o iapă primită în bani dela D. Lazar	800 "
	<hr/>
	617.054

Subsemnatul nu am credit nici debit. —

Averea se o,am este cumpărată din economiile făcute; eu trăind o viață materială modestă și lucrând seria de 32 jugăre plus pământul propriu, anual înmulțit până la 21 jugăre (la oalta cu 4 jug. și $\frac{3}{4}$ al soției) în regie și în dignă cu camerii. —

Respectul și prietenia față de colegii săi de la Institutul Teologic (promoția 1928) se observă din participarea, după 40 de ani, alături de profesorul S. Șiclovan la parastasul pentru reparații colegi: Halbac, Frișcan, Tripon, Giulvezan, Rotariu, Argintaru, Pășcut, Pătărău, Anghel, Popescu N., Comănescu, Stoica, Comșa, Heseț, Stănescu.

Întâlnirea de 40 de ani de la terminarea Institutului Teologic,
10 octombrie 1968 în Catedrala Arad

Părintele Ioan Șchiopu a continuat să-i sfătuiască pe credincioșii săi mutați în alte localități. Roadele învățăturilor părintelui s-au evidențiat prin faptul că hunedorenii mutați la Orțișoara nu au uitat de Biserică și alături de basarabeni din această localitate au reușit să ridice un locaș de cult ortodox. Le este alături la multe bucurii credincioșilor mutați în această localitate majoritară de etnie germană. De pildă, face parte și din soborul care oficiază slujba de sfințire a Bisericii din Orțișoara în 1972.

Părintele Ioan Șchiopu la sfințirea Bisericii din Orțișoara, 1972

Păstorul de suflete era permanent preocupat de frumos și de ai atrage pe credincioși la biserică. Astfel, din gazetele timpului extrăgea poezii pe care încerca apoi să le pună pe muzică și chiar să le redea printr-un desen. Alteori culegea cântece bisericiești ori crea el însuși poezii pe care le pune pe note. Mărturie este caietul intitulat *Album muzical religios*, în care a început să scrie din 1941.

ALBUM MUZICAL

cunoastere

- 1. Iisus = 1
- 2. Invatatorul
- 3. An hi erud...
- 3. Mintuitorul

RELIGIOS

Incep. 1941

1941 EUROPA ASIA IOAN SCHOPU

sentiment

Doamne, tu ești frumusețe.

Album, ^{3 aspecte}
Text, - și ^{intelect - cunoștințe}
Melodie - ^{sentiment, afecțiuni}
Religioase - ^{mot al-actiunii}
 de ^{conducătoare}
 Ioan Schiopu ^{disciplină}
 - 1941 - ^{în domeniul}
 Melodie ^{hotărâri}

Hunedoara 71 -

Rugăciune.

- I. Doamne către tine strig
 Când mi-e foame când mi-e frig
 Căci tu veșnic la săraci
 Le dai pâine și îi îmbraci.
- II. Doamne te chem cu ochii uzi
 Și știu Doamne că m'auzi
 Și cu mâna Ta din cer
 Imi dai toate câte-ți cer.
- III. Pune Doamne 'n a mea cale
 Soarele luminii Tale
 Ca să fugă cele rele
 Din cărarea vieții mele.
- IV. La năsară flori senine.
 De iubire și de bine
 Ca să nălț sufletul meu
 Până sus la Dumnezeu.

Fine.

Rugăciune.

Doamne, către Tine strig,
 Când mi-e foame, când mi-e frig,
 Căci Tu, veșnic, la săraci
 Le dai pâine și-i îmbraci.

Doamne, Te chem cu ochi uzi,
 Și știu Doamne, că m'auzi.
 Și cu mâna Ta din cer,
 Imi dai toate câte-ți cer.

Pune, Doamne 'n a mea cale
 Soarele luminii Tale
 Ca să fugă cele rele
 Din cărarea vieții mele.

Să răsară flori senine,
 De iubire și de bine,
 Ca să nălț sufletul meu
 Până sus la Dumnezeu.

Ostașe ELISAVETA CĂPRĂRUS
 Câmpulung - Muscel.

Schiopu

Doam ne că- tră Ti- ne strig când mie foame când mie frig
câ. Tu vezi mie la săraci le dai pâi- ne și i- m- brazi.

Vino frate la Iisus.

Lacrima ce curge caldă
Pe obrazul tău copile
Este semnul că te-apropii
De altarul sfintei mile.

Și când simți în tine setea
De lumină și dreptate
Este semnul deșteptării
Din gunoiul de păcate.

Astăzi Domnu'n cerul Slavei
Cu blândete te așteaptă
Să-ți îndrepti odată pașii
Pe cărarea lui cea dreaptă.

Vino frate, vino astăzi
Să te împărtășești cu harul
Din cuvintele Scripturii
Scumpe ca mărgăritarul.

Ostaș SIMION PARASCHIV, Zăvoiu Orbului-Dâmbovița.

Schiopu

And.

La-oi-ma ce cur-ge caldă pe o-bra-zul tau copile
Es-te semnul că te-a-proprie de al-tarul sfintei mile

Tatal nostru care esti la Dumnezeu
 Sus in cer si ne privesti
 Tatal nostru Dumnezeu
 Sfânt este numele Tău
 Vină împărăția Ta
 Fie Dumnezeu voia Ta
 Cum în cer și pe pământ
 Dumnezeuul nostru sfânt
 Pâinea noastră cea de azi
 Dă-ne-o nouă cu răgaz
 Și ne iartă de păcat
 Cum iertăm și noi pe frate
 Și pe noi nu ne lăsa
 În ispite a cădea
 Și ne scapă de cel rău
 Pentru sfânt numele Tău

Moderat. foporal

Tatal nostru care esti Sus in cer si ne privesti

Tatal nostru Dumnezeu-zeu Sfânt este numele Tău. — 25 III 1974

Munca!

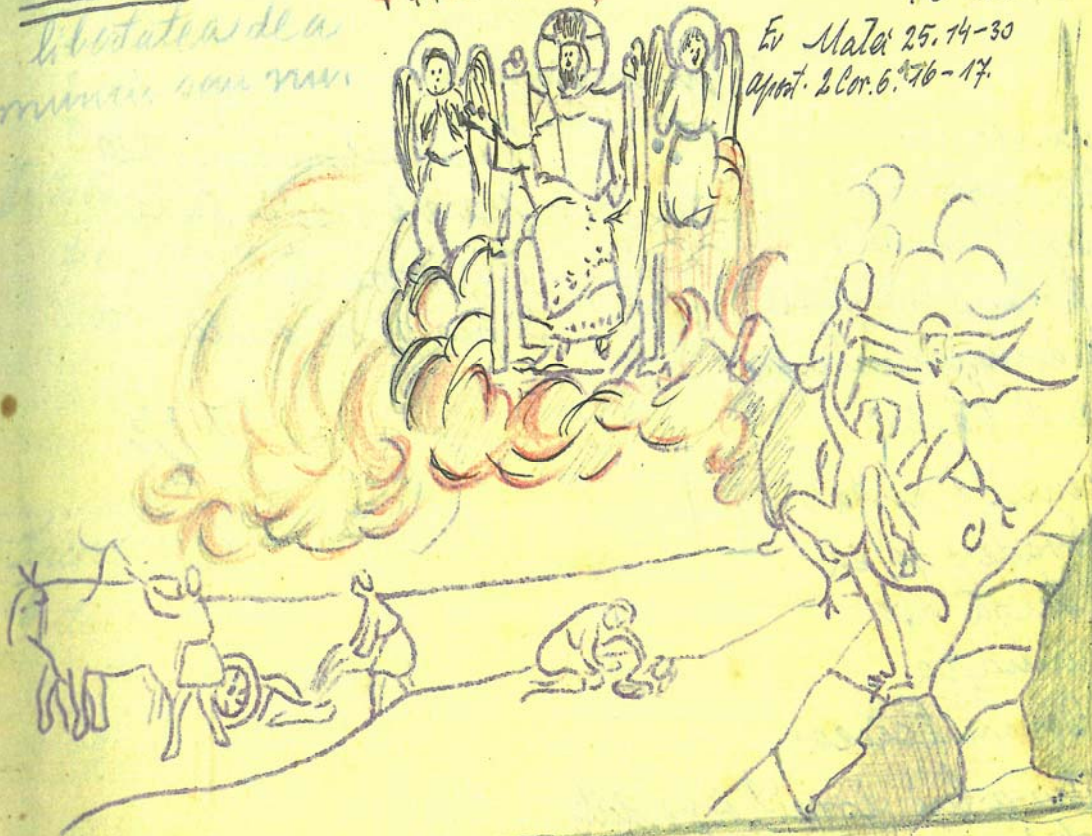
libertatea de a
munci sau nu

TALANȚII

talantii

16 d. Primali

Ev. Matei 25: 14-30
Apot. 2 Cor. 6: 76-17.

Munca, funtie spirituala.

Fiecaruia sa darul dupa masura harului lui Cristos Ef. 4:7
Caruia sa dat mult, mult se va cere dela el. Luca 12: 48.

De orai su mintea treaza
Sa-l dai celor ce lucreaza
aveai talantul in multet
si tu erai minteuit.

Darul meu e lucrator
In inima tuturor
De viata dataor
Luati talantul dela el
Ca nu-i vrednic mi de fel

Nici de viata sa traiasa
Si e vrednic de pedeapsa

9. IV 1974

J. J. J.

Naivn cetate mândră
 Dumnezeu în tine intră
 Camenilor să vestească
 Sfânta viața cerească
 Dar pe poartă cum intră
 Sentințele cu moartea
 (cu moartea se întâlnește)
 Pe un tinar mort, îl duce
 Să-l îngroape, maica sa.
 Ea-l plîngea se tînguia
 Și iși zise milă-i era (venia)
 Nu plînge și iși zise blind
 Pe rătăcitorina purînd.
 Scoala tinere și iși zise
 Dar acela murise.
 Mamei sale apoi l-a dat
 Dă-i ceva de mîncat
 Dar poporul să mirat
 Prooroc mare să sculat
 Și-a cercetat Dumnezeu
 Pe iubit poporul său.
 (omnib)

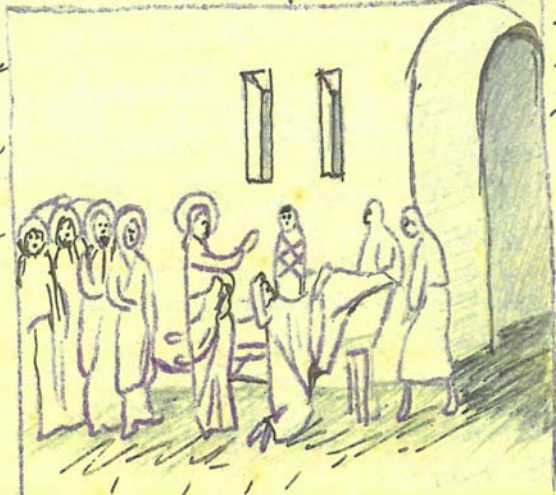
12.XI.73 / Cluj

Învierea tînărului din Nain

NAIN

= Pacea frumoasă 2 O d. R. ziua 7. 11. 16. -
 apostolul Galateni 1. 11. 19. -

Nain = frumoasă.
 Hristos a venit
 și văzând frumetea
 și la poartă îl
 timpină doborînd
 marea acriei
 mîștii.

Tată pînă mîntuie
 voastră viața și
 moartea V. Moisi 30, 19.

Despre neîntrerupta slujire în această localitate reiese și din declarația făcută în 1963.

Declarație.
Subsemnatul preot Șchiopu Ioan din parohia
Hunedoara Timișană prot arad ep. arad, declar
că am o vechime în preție de 34 ani neîntreruptă
în această parohie.
am fost instalat aici în 15 dec. 1929.
Hunedoara Timișană 5 febr. 1963

Ioan Șchiopu
preot

Vrednicul părinte a slujit neîncetat în Biserica din Hunedoara-Timșană, chiar și după pensionarea sa din anul 1973. Nu s-a despărțit de această comunitate, el rămânând aici.

Preotul Ioan Șchiopu cu fiul său Mimi, în fața casei din Hunedoara-Timșană

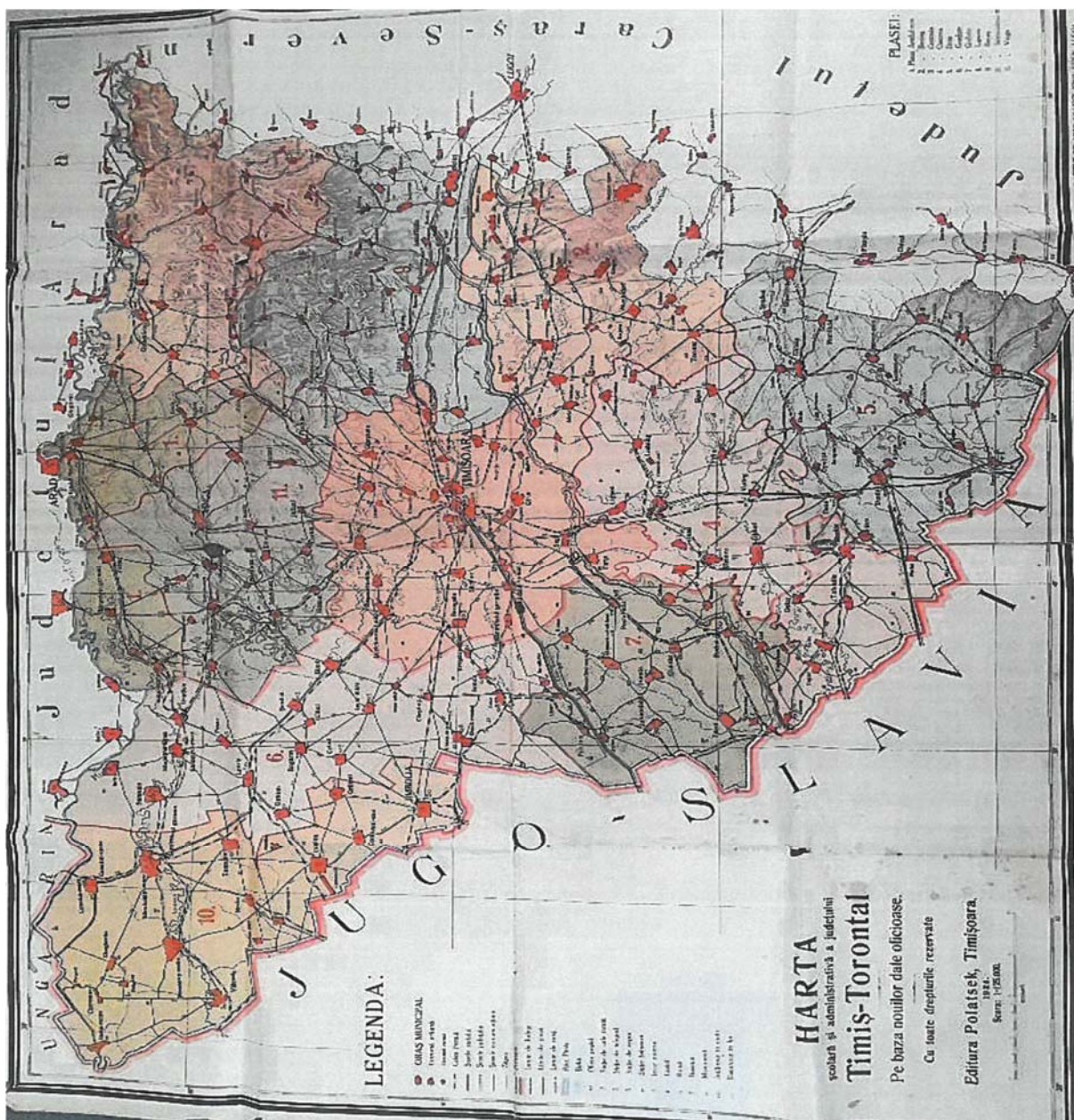

Preotul Ioan Șchiopu cu nora Maria și soția nepotului Șchiopu Grațian

Părintele Ioan Șchiopu a trecut la cele veșnice în data de 12 noiembrie 1990, lucru confirmat de adeverința nr. 72621 și înmormântat în data de 14 noiembrie în satul unde și-a petrecut cei mai mulți ani din viață, în Hunedoara-Timișană.

CONSEMĂNĂRILE PĂRINTELUI IOAN ȘCHIOPU DESPRE HUNEDOARA-TIMIȘANĂ

De la părintele Ioan Șchiopu ne-au rămas notate evenimente din localitatea cu nume de județe, petrecute în perioada 1927-1969.

4

⁴ Harta județului Timiș-Torontal din 1924, locul unde va fi amplasat satul Hunedoara-Timișană, între localitățile: Segenthau (Șagu de azi), Vinga, Seciani, Firighaz (Firiteaz de azi). Mulțumim învățătorului Adrian Noja, care a profesat în acest sat între anii 1990-2008, pentru amabilitatea de a prezenta această hartă.

LEGENDA:

- ORAȘ MUNICIPAL
- Comună urbană
- Comună rurală
- Calea Ferată
- Sosele statului
- Sosele județului
- Sosele comunicațiunii
- Zăgaz
- Frontiere
- Limite de Județe
- Limite de plasă
- Limite de oraș
- Râu, Pârâu
- Baltă
- Oficiu poștal
- Stație de cale ferată
- Stație de telegraf
- Stație de vapor
- Stație balneară
- Izvor mineral
- Castel
- Ruină
- Biserică
- Monument
- 125 Înălțimile în metri
- 504 Distanțele în km.

HARTA

școlară și administrativă a județului Timiș-Torontal

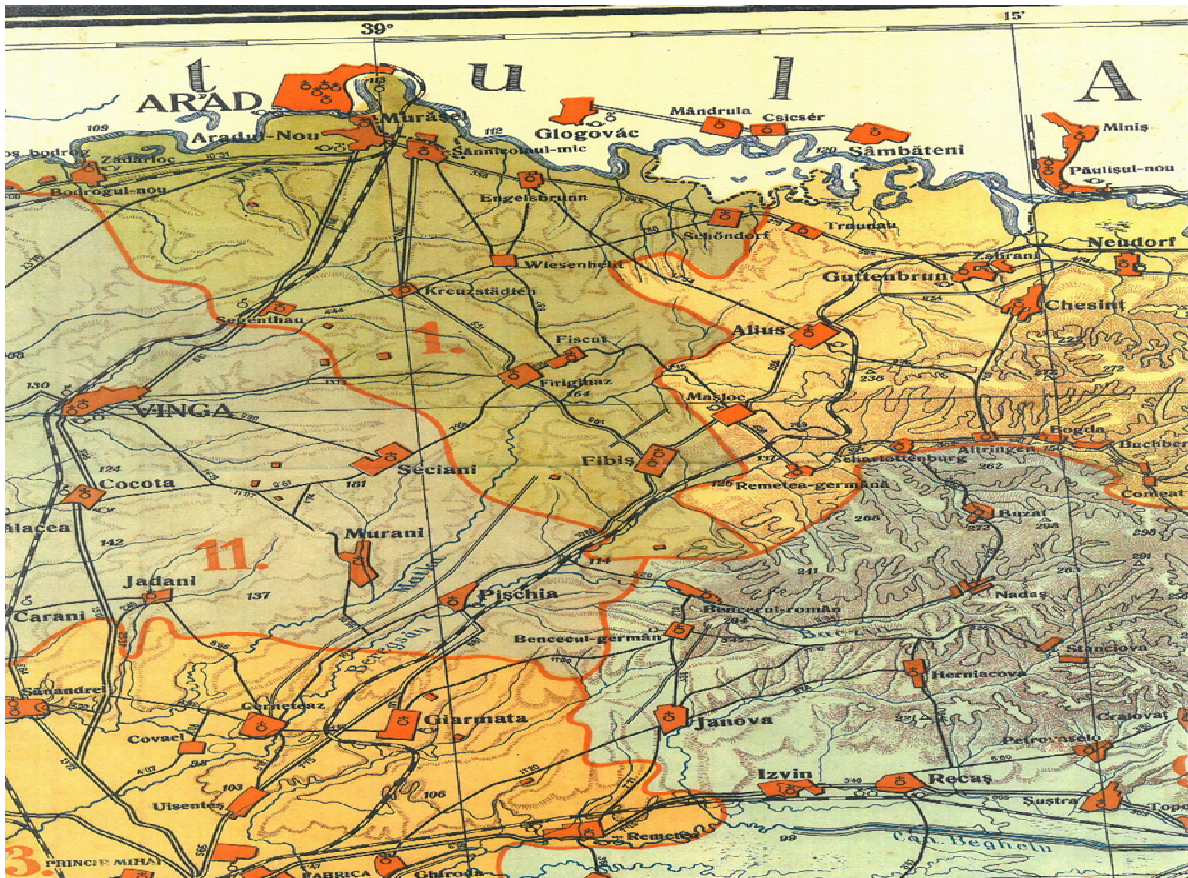
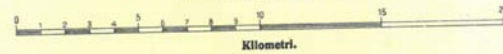
Pe baza nouilor date oficioase.

Cu toate drepturile rezervate

Editura Polatsek, Timișoara.

1924.

Scara: 1:125.000.

1927

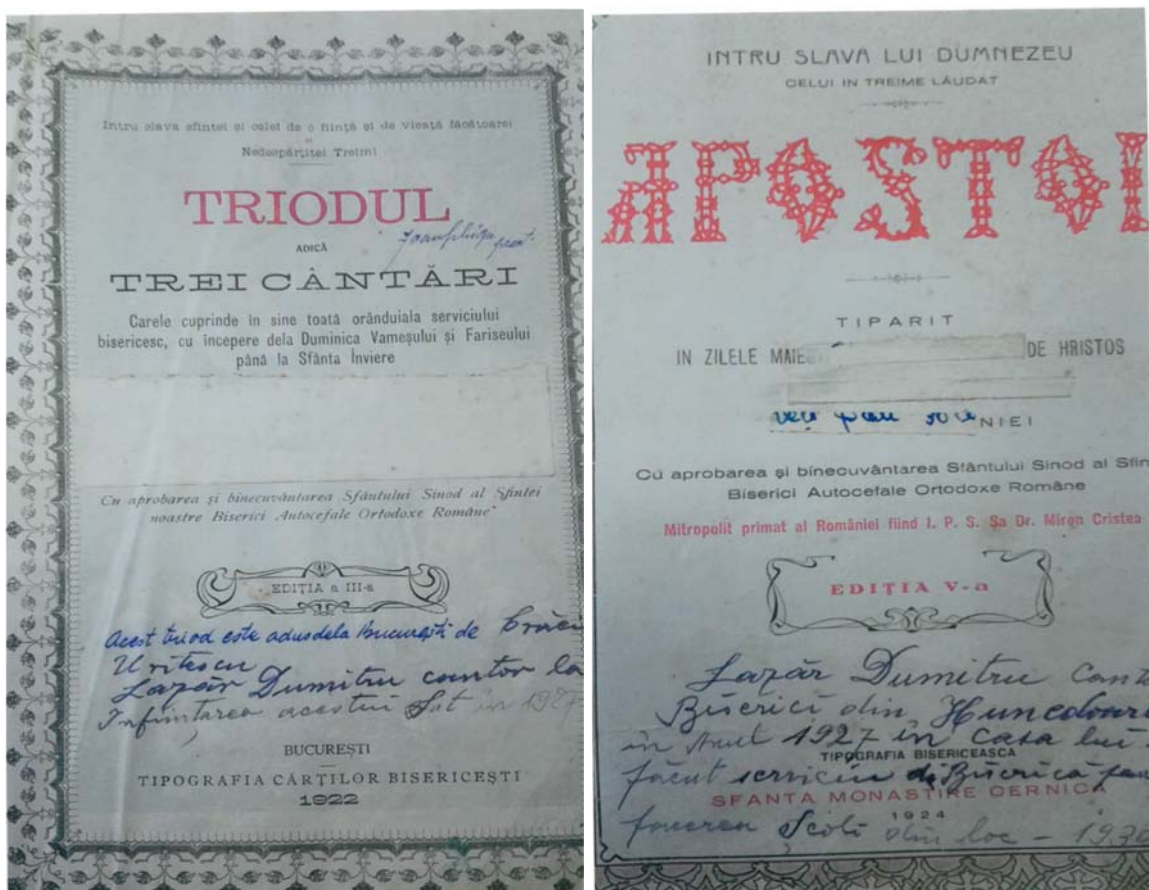
Cu acest an începe biserica din această parohie. Legea reformei agrare a împlinit cerința de căpetenie a neamului românesc de a stăpâni el pământul strămoșilor săi. Astfel pusta – 1500 jugăre⁵ a lui Alexandru Dagany a fost expropriată și acest teren roditor l-au colonizat 134 coloniști aduși din comunele: 1. Săliștioara, 2. Valea-Lungă, 3. Furcșoara, 4. Acmariu, 5. Certejul de jos, 6. Almășel, 7. Galați, 8. Gealacuta, 9. Căbești, 10. Bărăști, 11. Vinerea, 12. Vorța, 13. Ribicioara, 14. Staneasa, 15. Deva din județele Hunedoara și Alba. Coloniștii au primit lotul de 11 jugăre (9 arători) în anul 1925, însă abia în 1927 sunt toți așezați pe lot. În anul 1927 parohia este recunoscută de Venerabilul Consiliu Eparhial din Arad și este atașată spre cele administrative protopopiatului Vinga și este administrată de preotul Ștefan Bogdan din parohia Firiteaz.

Credincioșii-coloniști în anii dinainte de 1927 aveau arendat pământul la țărani din Firiteaz, și așa, cu ocazie și fără ocazie, trăgeau la biserica din Firiteaz. Însă, fiind oameni cu temere mare de Dumnezeu, au căutat posibilitatea de a-și înjgheba o capelă. Astfel, în acest an, de la Preasfinția Sa Episcopul Grigorie Comșa au primit antimis sfințit pentru săvârșirea Sfintei Liturghii. Prima capelă a fost în casa lui Lazăr Dumitru, cântărețul parohiei. Acest lucru s-a făcut toamna pe un an ploios. Lazăr Dumitru și Crăciun Uritescu aduc primele cărți de cult de la București: *Sfânta Evanghelie, Apostolul și Triodul*.

Prima Evanghelie a Bisericii din Hunedoara-Timișană

⁵ veche unitate de măsură pentru suprafețe agrare, folosită în Transilvania, egală cu 0,5775 ha, cf. *Dicționarului explicativ al limbii române* (în continuare *DEX*), București, Editura Academiei Române, 1998, p. 510.

Cărți de cult aduse de la București

Din casa cântărețului, serviciul religios s-a mutat la școala primară, în locuința învățătorului, căci învățătorul Trifa Roman din localitate și mai târziu în 1928, Ioan Goian, nu locuiau în acea cameră.

Primul *Proces-verbal*, datat 14 septembrie 1927, avea ca principal punct pe ordinea de zi alegerea Consiliului parohial și al epitropilor⁶ dintre oamenii cei mai vrednici ai satului.

⁶ Menționăm faptul că, pe lângă caietul cu însemnări despre comunitatea din Hunedoara-Timișană, s-au păstrat și două caiete cu procese-verbale, un registru cu evidența inventarială a bisericii și un registru ce conține conscrierea (consemnarea) poporului din anul 1950.

Copie

Proces verbal

No. 1

Prezent astăzi la 14 Sept 1927 în Sedința
(ordinară) adunării parohiale din Colonia
Hunedoara Timisiana Județul Timis-Torontu

Obiect. Alegerea Consiliului și a episcopului
parohiale pe perioada de la 1927 - 1928.

Președintele adunării parohiale Părintele
Bogdan, după ce constată că această adunare parohială
a fost convocată în termenii Statutelor, mai departe
caz să aș fi oficial serviciul, Chiușu, Dubulșofant...
aceia membri adunării parohiale sau adunat în
număr îndestulător pentru a aduce hotărâri
valide, declară sedința de deschisă și invită adunarea
să se constituie, alegându-și un președinte și
membri de încredere.

Adunarea parohială alege cu unanimitate
președinte pe S. Ștefan Popescu, iar de către
membri pe S. Dumitru Lazăr și pe Crăciun Uiteș
Constituția astfel adunarea, președintele aduce
Cunostința din nou (obiectul ei) și a deschisă și stăruie
mai mult asupra datinilor adunării de alege
Consiliul parohial și de episcop pe oameni care
doresc să fie invitați de biserică și de cele sfinte

Constatându-se că s-a prezentat
numai o listă prin Solimană
Sui Tanciu, președintele lasă
să se dea citire listei prezentate
și intră în adunarea dacă sunt
multitudinea de felulul cum
este întocmită

Adunarea parohială după o
scurtă dezbateră și declara
trinită în toate președintele că
cum este întocmită această listă
și prin urmări declară cu unanimitate
de alege ca unanimitate
ordinară în Consiliul parohial
pe (membri) următorii

- 1) Laman Stefan
- 2) Vasile Papavici
- 3) Papa Nicolai Albata
- 4) Nedrea Mihai
- 5) Vas Nicolai lui Autan
- 6) Rais Aron
- 7) Mihaiiesc Nicolai Laita
- 8) Blaga Ghicarghe
- 9) Oana Tasic
- 10) Mead Turloasi

4) Tar de duplicanti pe:

- 1) Trifa Tamasie lui Nicolae
- 2) Papa Toader lui Solomon
- 3) Parau Nistor
- 4) Mihaiiesc N. lui Toader
- 5) Rau Alexi lui Aron

De epitrapii pe:

- 1) Ion Urtescu
- 2) Marea Partenie
- 3) Trifa Petru

Ne mai fiind alt obiect la ordinea filii de discentat pedicuta
 a ridoica si praeone verbal si etato si iscalosto.

A. C. M. S.

Ose Stefan Bagdan
 Membru adunari Parohiale

Nataru
 Membru adunari Parohiale

- 1) Anuta Lazar
 - 2) Craciun Urtescu
- Barbat de incredere

Membru adunari Parohiale
 Lazar Aron
 Trifa Tamasie

M. Andrau Cley
 M. Gheorghe Petru
 M. Gheorghe Scazhe
 M. Nicora Vidalou
 - Fran Aron
 - Galben, Maie
 - Tavanu Trifa
 - Vas Rambulut
 - Mihai Nicolai Cu Toder
 - Mat Tudor
 - Buda Gheorghe
 - Hent Toder
 - Maya Rambulut
 - Chisu Jan
 - Trifa Nicolai
 - Tama Jan
 - Brntea Jan
 - Brant Adam Cu Jan
 - Brant Nicolai Cu Toder
 - Hent Zaharia
 - Boga Toder
 - Petru Urtescu
 - Mat Andris
 - Jan Urtescu
 - Mauro Parteni
 - Bogdan Aron
 - Nelu Alexiu
 - Jan Nicolai
 - Hedrea Parteni
 - Lazar Jan
 - Nelu Alexiu
 - Gheorghe Blaga
 - Janina Toder
 - Ardean Gheorghe

P. Comfornateanu
 P. Comfornateanu

^{capit.}
Lista de Candidati propusi pentru a fi Căpitan
Carahialic și epitrapi

- Capitrapi
1) Jagan uriteșcu
2) Manca Partenie
3) Trifa Petru

Căminul Bisericesc

Creșterea satului ca prezidiu } membri de drept
Prințul Cantar al Bisericii }

- 1) Roman Ștefan
- 2) Vasilă Popovici
- 3) Păpa Nicolai Albata
- 4) Medrea Mihai
- 5) Vasi Nicolai lui Antau
- 6) Rus Aron
- 7) Mihăișcă Nicolai Lăitu
- 8) Blaga Ștefan
- 9) Gădă Torbe
- 10) Mat Tudoric

Suplicanți

- 1) Trifa Tănăsio lu Marin
- 2) Păpa Trădător lu Salacianu - (răpșat p. luită)
- 3) Păpa Nistor - (murdar)
- 4) Mihăișcă Nicolai lu Trădător
- 5) Șcu Alexie lu Aron

Hunedoara-Timșoara 13 Sept 1927

Președintele Căminului
Salacianu Mihăișcă lu Tănăsio

P. conf. Ș
Roman

1928

În acest an s-a făcut măsurarea definitivă a pământului. În anul acesta parohia este administrată de preotul Dimitrie Luțai din Fiscut, parohia Firiteaz este vacantă. Cu ocazia Directorului Casei Centrale de Expropriere s-au dat în folosul ridicării edificiului bisericii, 48 de jugăre pământ arator care s-a și licitat.

La sfârșitul anului, parohia este administrată de preotul M. Traian Putin, nou ales în Firiteaz.

1929

Se începe ridicarea edificiului bisericii – Preotul protopop pune piatra fundamentală pe 23 aprilie 1929 și lucrarea este luată de antreprenorul Gheorghe Crișan cu bani primiți ajutor de la Prefectura județului Timiș-Torontal.

Lucrările s-au făcut numai până la jumătate: zid și acoperiș în valoare de 334496 lei.

Edificându-se sala a doua, serviciul divin se săvârșește în această sală improvizată. Se recunoaște parohia de către Minister. În septembrie se deschide concurs pentru îndeplinirea parohiei „iar în 27 octombrie este ales preot” paroh Ioan Șchiopu. Parohia e de clasa a II-a, sesia⁷ parohială are 25 jugăre, sesia bisericească 10 și cantorală 5, apoi s-au complectat la 32 a preotului și 6 a cantorului.

În 15 decembrie este instalat preotul Ioan Șchiopu de către Preotul protopop Sava Traian Seculin din Vinga asistând și preotul M. Traian Putin din Firiteaz.

Casa parohială nu există, încât preotul locuiește în casa învățătorului. Coloniștii sunt bucuroși că au preot în sat, servicii divine regulate, slujbe particulare fără alergări la Firiteaz, văzând prin aceste lucruri că parohia este încheată.

1930

Serviciul divin se face tot în sala a doua de învățământ. Se aduc două strane, masa pentru epitrop de la Vinga. Credincioșii Manea Partenie și Martin Ioan cu Oana Petru dăruiesc două sfeșnice mari, se face analogul și sala are aspect de capelă. Credincioșii sunt iubitori de biserică, o cercetează regulat și mulți se cuminecă.

În data de 9 iunie 1930, adunarea parohială a luat decizia să se zidească casa parohială.

⁷ lot de pământ, cf. *DEX*, p. 979.

Proces-verbal

Luat, azi în 9 Iunie 1930 în sesiunea extraordinară a Adunării parohiale din comuna Smedereva-Timișana.

Obiectul: Lidirea casei parohiale.

În această Adunare parohială s'a convocat cu 8 zile înainte în fața biserică, amintindu-se obiectul pentru ordinea zilei și locul, adunându-se iar în masa rîndă, adunării s'a oficiat Sfânta Liturgie în preamărea cu slujbarea Duhului Sfânt.

După încheierea Serviciului religios, membrii Adunării parohiale s'au adunat în școală care este și capela, unde părintele Ioan Teodorcu ocupă locul prezidențial, deschide sesiunea și după ce constată prezența membrilor cari sînt în număr legal pentru a aduce hotărîri valide, invită Adunarea parohială să se constituie.

~~Adunarea parohială, slozge~~
~~constituie de sine sine~~

Prezenti:

păc. Ioan Schimni pres.	Dan Tanasie
membr.: Miliăiescu Solomon	Dan Ion
" Mauca Partenie	Puiu Todoric
Trifa Gheorghe	Miliăiescu Solomon
Vasile Popovici	Popa Toma
Dan Tom	Trif Toader
Popa Solomon	gorj. Pusan
Trifa Eftemie	Mot. Ion
Brinil Nicolae	Trifa Tanasie
Porca Serafin	Popa Nicolai
Glej Vitor	Burza Pavel
Trifa Gheorghe	Bănuș Encănuș
Mot. Tom	Trifa Tanasie lui Gh.

Mihăiescu Nicolae Sam Alota Pavel Vasile
 Marian Angel Lazar Ioan Dan Ioan
 Moza Romulus Trif Nicolae Popa Ion
 Dan Ion lui Nic. Popa Gh. Medrea Mihail
 Trifa Nic. Onuta Partenie

Adunarea parohială alege
 pe bătăi de muncă pe Dl
 Popa Nicolae și Trifa Gh.
 iar pe notar pe Mihăiescu
 Solomon. Nicolae. -

Art. 1. Președintele pune
 la ordinea zilei ridicarea
 casa parohiale, ce-
 tînd procesul verbal al
 Consiliului parohial și
 propunere adunării
 chestiunea spre deliberare.

Art. 1. Adunarea parohială
 decide punct de punct. La
 1.) aprobă ca să se ridice
 casa pe intravilanul parohial
 dintre St. Roman și T. Marinca
 2.) înălțimea casei se aprobă
 cu 4 camere pe 6 m. lățime și
 16 m lungă.
 3. Suma necesară ridicării, adu-
 narea parohială aprobă să
 se împartă pe numărul so-
 listilor (al loturilor) în număr
 egal în număr de 134.
 Este însă buni gata să se plă-
 tească de la ofițerul biserică
 de la ocazie pe episcopii biserică

- ~~4. Bătăușii și murașii~~ ^{în care} în face comuna; ~~cămpie și murașii~~
- 5. Adunarea nu publică licitație și își ia dreptul, în credințând consiliul ca să de-a casa în lucrare unui maestru potrivit cu edificiul ce-l facem.

Drept pentru care s'a decis prezentul proces verbal - votat de toți membrii mai sus numiți, și iar împotriva acestei hotărâri nu s'a dat nici un vot.

De. m. p.

Ștefan Ciocârlan
președinte

Nicolae Chiriacșy
notar

Vădati de încredere:
J. Șușan
George Trife

Pe 1 august 1930 se începe zidirea casei parohiale de către maistorul Pavel Șușan cu suma totala de 114817 lei. Casa s-a ridicat de silă, căci venind învățător nou și fiind înființat și al doilea post de învățător, preotul a fost nevoit să se mute în sat, într-o casă mică cu o singură cameră, lângă crâșmă, unde a stat două luni. S-au adunat bani pentru casa parohiala 746 lei pe fiecare colonist (134 coloniști).

Sesia parohială s-a complectat cu 7 jugăre, iar cea cantorală cu 1 jugăr. În bani s-a primit de la Consilieratul Agricol 10300 lei, iar de la Prefectura Timiș 50000 lei.

În multe rânduri s-a cerut ajutor în bani de la Prefectură pentru a termina Biserica. Pentru că nu s-a primit nimic, s-a recurs la colectă. Și în anul acesta s-au primit două codici de colectă cu care s-a adunat suma de 20000 lei. Primii colectanți au fost Trif Gh. Marcu și Solomon Popa.

Anul acesta este anul crizei economice care a bântuit întreaga lume, cerealele au scăzut de la 700-800 la 200 lei maja (100 kg). Credincioșii au devenit săraci încât trăiesc greu, dar nu-și pierd nădejdea în bunătatea lui Dumnezeu.

Viața sufletească suferă din cauza stării de sărăcie, în urma părerilor, gândirii, curentelor, se observă o revenire la o limpezire către „ortodoxia bătrână”. Biserica prin lupta dârză, dreaptă și cu vrednicie, dusă de episcopii ei este readusă încetul cu încetul în demnitatea cuvenită. Poporul din parohie se alipește mai mult de învățătura lui Hristos, cercetează serviciile bisericii, dar în viața obștească a comunei mai sunt unele patimi ca: beția, desfrâul, furtul, neînțelegerea. Peste tot starea materială este grea, aspră asupra credincioșilor și a funcționarilor, nu se plătesc dările la stat, leafa s-a micșorat cu jumătate. Administrarea Bisericii stagnează, toți au un singur țel, lupta grea cu sărăcia și traiul anevoios.

În luna decembrie preotul Ioan Șchiopu slujește la Sfânta Liturghie, la Fiscut, lucru consemnat și în articolul *Misiune religioasă în Fiscut*, din „Biserica și Școala”, nr. 9, 28 februarie 1932, p. 6-7:

Misiune religioasă în Fiscut.

În zilele din 12 și 13 Dec. a. t. credincioșii comunei Fiscut au avut parte de o frumoasă sărbătoare misionară, de o rară bucurie și înălțare sufletească.

La oarele 3^{1/2} din ziua de 12 Dec. au sosit în comuna noastră preoții: Zenobie Brădean misionar eparhial, Teodor Ioaneș misionar protopopesc și Miron Putin din Firiteaz, cari, după un popas de câteva minute, se îndreaptă spre sf. biserică, unde preotul local, Dimitrie Luțai îi întâmpină cu cuvinte calde de binevenire, î-i răspunde păr. Brădean. Se începe vecernia în sobor, la sfârșitul căreia Păr. misionar eparhial a finit meditație despre importanța și trebuința mărturisirii păcatelor, poporul prezent s'a mărturisit.

Seara la ora 7 s'a slujit iarăși în sobor «Pavecernița». Cu toată vremea rece și întunecoasă a nopții s'au adunat la biserică o mulțime neașteptată de credincioși. Conducătorul misiunilor le-a arătat scopul acestor misiuni, îndemnându-i să participe la toate slujbele împreunate cu aceste misiuni.

A doua zi Duminecă s'a celebrat serviciul divin de către preoții: C. Sa Păr. Z. Brădean, Teodor Ioaneș, Dimitrie Luțai, Miron Putin și Ioan Schiopu din Hunezoara-Timișiană. Frumsețea serviciului divin săvârșit în marea și frumos renovata biserică din Fiscut, cântările melodioase bisericesti, însoțite de mai multe bucăți religioase, executate de fanfara bisericii, au avut asupra credincioșilor din Fiscut-Firiteaz și colonie, cari au

umplut marea biserică, o adâncă influență religioasă și le-a produs o mare revelație sufletească. S'au împărtășit apoi cu sfintele taine credincioșii cari s'au mărturisit în număr de 63. La pricează C. Sa Păr. Z. Brădean a ținut o predică frumoasă despre mântuirea sufletului, care a produs o adâncă impresie și pătrundere asupra celor ce l-au ascultat.

La ora 2 d. m. fanfara bisericii, compusă din peste 30 voiņici chipeși, a executat cu o precizie uimitoare mai multe bucăți naționale în curtea școlii, în care abea putea încăpea publicul.

Am intrat apoi cu toții în sf. biserică, unde s'a săvârșit vecernia în sobor, după care Păr. Teodor Ioaneș a predicat convingător despre «Pregătirea pentru moarte».

La urmă părintele Lujai mulțumește, în numele parohienilor săi, preoților pentru osteneală, spunând că ziua de azi este o zi de înălțare și înviorare sufletească a păstoriților săi.

Cronicar.

1932

Parlamentul votează „Conversiunea datoriilor agricole”, lege care a nimicit orice putință de a lua ceva pe credit, cu atât mai mult creditul în genere.

În 31 ianuarie 1932 se alege Consiliul Parohial. Epitropia se declară aleasa, singura listă prezentată pe noua perioadă de șase ani 1932-1937.

Se acționează depunerea cantorului Dumitru Lazăr din serviciu printr-o reclamație, de către primarul Nicolae Popa pe aderența lui, din conflictele avute la primarie referitoare la pământ cerându-i-se să renunțe la cele șase jugăre.

În 17 aprilie se săvârșește o misiune religioasă reușită împreună cu Taina Sfântului Maslu, la care participă preotul protopop Sava Tr. Seculin, preot misionar T. L. Mihailovici, preot M. Traian Putin din Firiteaz, preot Tr. Stan din Seceani.

În acest an s-au spovedit și cuminecat 37 barbați, 46 femei și 116 copii, elevi de școală.

Din 8 ianuarie se cere prelungirea colectei pentru continuarea zidirii Bisericii și s-a aprobat colectarea pe nouă luni. S-au adunat peste 8500 lei, cu care sumă s-a achitat datoria pentru casa parohială.

Din cauza gerului sec și îndelungat, primăvara, a venit peste grâne rugina și la recoltă un jugăr de grâu nu a dat mai mult de 3-4 măji⁸, la cei mai mulți 50 kg până la 180 kg pe jugăr. În schimb porumbul a dat rod bun, grâul s-a scumpit 600-700 lei maja, iar oamenii încep să cumpere încă din iarnă, foarte mulți cumpără pentru

⁸ veche unitate de măsură pentru greutate, variind, după epoci și regiuni, între 50 kg și 100 ocale, cf. *DEX*, p. 593.

sămânță, alții din lipsă de sămânță au semănat doar 2-3 jugăre. Este adevărat că Ministerul Agriculturii a dat grâu de sămânță, dar acesta nu a fost un ajutor, semănătura pentru anul 1933 ar fi fost nespuse de mică.

Ca urmare a acestor rele se adaugă încă una: în toamna anului acestuia (1932) ungurii din Ungaria fac apriga propagandă pentru revizuirea tratatelor de pace din 1918 și cer revenirea Ardealului și părților Transilvaniei la Ungaria. Ca urmare firească, românii au început o grandioasă și foarte însuflețită propagandă prin mărețele adunări naționale de la Cluj, Oradea, Arad, Timișoara etc.

Această viguroasă mișcare din țară are mare impresie asupra coloniștilor din parohie, ei socotindu-se cei dintâi dintre cei amenințați și din aceste frământări Biserica trage mari foloase. Românii, care până acum se pare că ar fi uitat de Dumnezeu și de rolul Bisericii din vremea robiei maghiare, se trezesc.

Nu văd altă speranță decât dreptatea lui Dumnezeu și încrederea în brațele lor ca soldați. La aceste adunări poporul merge în frunte cu preoții lor. Adunările sunt prezidate de episcopi și vorbesc toți reprezentanții vieții noastre sociale.

Iarna se înaprește, sărăcia e mai mare pe zi ce vremea trece, credincioșii au uitat demult belșugul de altădată și bucuria nu se mai oglindește pe fața copiilor. Mămăliga, curechiul și laptele sunt singura speranță și scăpare până la altă seceră.

În fața acestei stări materiale, credința în bunătatea lui Dumnezeu este mai mare ca până acum, toți își pun nădejdea în viitor, uită de greutatea zilei ce o trăiesc.

Biserica este cercetată în mod mulțumitor, dar oamenii uită de celălalt focar de cultură: „școala”. Abia jumătate din copii cercetează școala, cei mai mulți nu au cărți, n-au haine, sunt la lucru, nu sunt lemne etc.

Cu aceste triste constatări închei cronica plină de însemnări negre, rugând pe Dumnezeu să ne învrednicească de alte zile mai bune.

Hunedoara-Timișană, la 31 decembrie 1932

1933

Omenirea îl începe cu aceeași speranță: „că doar va fi mai bun”. La început, se prezintă bine din punct de vedere economic, dar sufletește, nu. Credincioșii încep a se înrăutății, poate din cauza sărăciei ori a curentului de a nu mai plăti nimănui nimic. Cauza de pornire o văd în sărăcie, scutire pe șase ani de datoriile către stat, privilegiile, ajutoare în fiecare iarnă, dar sunt și oameni buni credincioși.

În 19 ianuarie 1933 am cerut din partea Consiliului Parohial un ajutor de 100000 lei de la Prefectura Județului. Cererea am înmănat-o Preasfinției Sale parintelui Episcop pentru a interveni personal la Dl. Prefect.

Tot în 19 ianuarie 1933, parintele protopop Traian Seculin a donat din partea „ASTREI” 21 de cărți pentru bibliotecă, biblioteca care număra acum 142 de cărți.

În 8 iunie, preotul Ioan Șchiopu este numit administrator al parohiei Firiteaz, unde nu este preot, preotul Miron Tr. Putin s-a sinucis.

De la data aceasta se săvârșesc serviciile divine tot a doua duminică în parohia noastră.

În 10 iunie ne vine ajutorul de 10000 lei pentru Biserică, de la Prefectura Timiș.

Poporul este liniștit și dacă nu activ în cele religios-morale, sărăcia își ajunge culmea, dar recolta nouă atât de grâu cât și de porumb promis a fi bune.

În urma unei cereri a preotului, Bibliotecă Ghe. Nicolae „CIURCU” din Brașov ne-a donat 28 cărți populare literare pentru biblioteca parohială care număra astfel 176 de volume. Deci din acest loc, cinste și mulțumire i se cuvine numitei librării – Dumnezeu să-i răsplătească.

În 8 septembrie se alege preot la parohia vecină Firiteaz, preot Gh. Iescău și deci preotul local de aici (I. Șchiopu) nu mai administrează acea parohie. În timpul cât nu s-au ținut serviciile regulate, poporul s-a adunat în localul școlii, iar cantorii au cântat toată Utrenia, acest obicei, deși nu poate fi salutar, l-au respectat, îngăduit nefiind deocamdată izvor de vreo alunecare de la adevărata tradiție a Bisericii.

1934

An cu multe prevestiri. Trei studenți omoară pe Prim-ministrul Ion Duca, la Sinaia. Poporul se înfioară, iar Sfântul Sinod dă o pastorală de îndrumare a tineretului. Cu ocazia compunerii bugetului pe 1934, fiind anunțată Adunarea Parohială, după Liturghie preotul a anunțat credincioșii că se va ține adunarea, rugând membrii să aștepte în Biserică (școală). Preotul a făcut imprudența de a anunța că adunarea o va ține domnul învățător N. Popescu cu obiectul înființării unei cooperative de consum. Așa că a fost de ajuns ca la auzul *cooperativei* să ațâțe ura comerciantului Petru Uritescu și a lui Oana Tovic, care venise la sfârșitul slujbei puțin turmentat, deci acesta îndată a început a vocifera pe tema cooperativei, și anume: „Ce cooperative?! Popa să se țină de biserică și dascălul de școală”, făcând aluzie la o încercare a preotului de a înființa o cooperativă (1932). Dar, văzând opoziția prea mare și urâtă a comerciantului și, mai presus de toate, lipsa credincioșilor de a achita câte o acție⁹ de 100 lei – a cedat.

Cu ocazia Sfințelor Paști s-au spovedit și cuminecat credincioși în număr de 50, iar în Vinerea Mare s-a săvârșit Taina Sfântului Maslu cu preotul paroh Ioan Șchiopu, preotul Tr. Stan din Seceani și preotul Ghe. Iescău din Firiteaz.

În 10 mai 1934 s-a organizat o serbare a celor trei comune: Hunedoara-Timișană, Firiteaz și Fiscut, în Fisut în parcul școlii primare de acolo. La serbare au participat elevii școlilor primare cu învățătorii și tineret cât au încăput în șase trăsuri. Serbarea a fost foarte însuflețită, lucru consemnat în darea de seama din ziarul „UNIVERSUL” datat 18 mai 1934.

Toată primăvara anului a fost foarte secetoasă, nu a plouat nimic, grâul a rămas cu paiul de 30-40 cm, iar spicul de 3-4 cm, porumbul nu a răsărit, izlazurile se usucă și se prevedea o foamete mare în toată țara.

S-au făcut rugăciuni pentru ploaie cu procesiune la crucea nouă ridicată în drumul Vingii, care s-a sfințit împreună cu fântâna zidită atunci, adică la înjumătățirea praznicului în 2 mai 1934, a luat parte popor mult.

⁹ hârtie de valoare

Abia în luna iunie au început să cadă ploii binecuvântate și câmpul a reînviat, iar oamenii au laudat pe Dumnezeu.

În data de 3 iunie, fiind poporul adunat pentru Adunarea Generală Școlară, preotul cu domnul Roman Ștefan și domnul învățător Popescu Nicolae au rugat oamenii să se înțeleagă pentru a depune o singură listă la judecătorie în vederea alegerii de primar, pentru a scuti comuna de cheltuieli și dezbinare.

După mai multe cereri la Prefectură, se aprobă un ajutor în bani pentru continuarea ridicării bisericii în sumă de 10000 lei. În 4 septembrie se aprobă 30 de colecte pentru biserică. S-au tiparit și s-au trimis colectanți să adune bani.

În seara de 12 octombrie 1934 a venit să viziteze colonia domnul Prefect Dr. Dimitrie Nistor¹⁰ și s-a interesat de Biserică, a văzut la lumina lanternei edificiul început și a plecat hotărât să ne ajute.

Prefectul Dimitrie Nistor
(1890-1963)

În 21 octombrie subsemnatul preot am fost chemat la Vinga după acte, devize și luni 22 octombrie m-am dus cu domnul Ștefan Roman la Timișoara unde am dat lucrarea antreprenorului Ioan Marian din Arad și am fost la Prefectură, unde ni s-a aprobat un ajutor de 150000 lei.

Am venit acasă, poporul era însuflețit și am hotărât să facem căraușie și ziuășie în contul unor lucrări suplimentare în sumă de 25000 lei, iar oamenii încep la transportul materialelor.

¹⁰ Viața avocatului și preotului ortodox, Dimitrie Nistor, s-a legat și de județul Timiș-Torontal. De baștină din localitatea hunedoreană Burjuc, Dimitrie Nistor se va stabili în orașul de pe Bega unde ocupă mai multe funcții, dintre care amintim pe cea de prefect al județului Timiș-Torontal (1933-1937). Teolog și fiu de preot, Dimitrie Nistor s-a îngrijit în anii în care a îndeplinit funcția de prefect de ridicarea a 26 de biserici, printre care și a bisericii din Hunedoara-Timișană și a catedralei ortodoxe mitropolitane din Timișoara dar, deopotrivă, a 14 spitale, 40 de școli românești și 8 case naționale. A militat pentru „restaurarea familiei în drepturile ei sacrosancte”, astfel încât într-o singură zi devine naș pentru 71 de perechi de români ortodocși din Comloșu Mare, care s-au cununat în fața altarului. Din nefericire din 1950, Dimitrie Nistor este victimă a regimului comunist, ajungând să-și petreacă ultimii ani în închisorile comuniste din Jilava, Galați, Sighet și Botoșani, unde a și încetat din viață în 2 iunie 1963. (<https://www.pressalert.ro/2016/11/timisoara-uitata-povestea-preotului-avocat-dimitrie-nistor-cel-mai-longeviv-prefect-al-timisului-care-ridicat-zeci-de-scoli-si-fost-ucis-de-comunisti/>)

În 29 octombrie 1934 vin maistorii și se începe zidirea turnului. În 6 decembrie 1934, la Sfântul Nicolae, s-a sfințit crucea pentru turnul Bisericii de către preoții Ioan Șchiopu și Gheorghe Iescău din Firiteaz. În asistența credincioșilor s-a scris o pagină în memoria acestui act și s-a pus în cruce. După sfințirea crucii s-au adunat asistenții în școală unde s-a dat o mică serbare.

Astfel, Biserica se afla în al doilea stadiu al lucrărilor: turn, netencuită, uși, ferestre, tavanul singurul tencuit.

1935

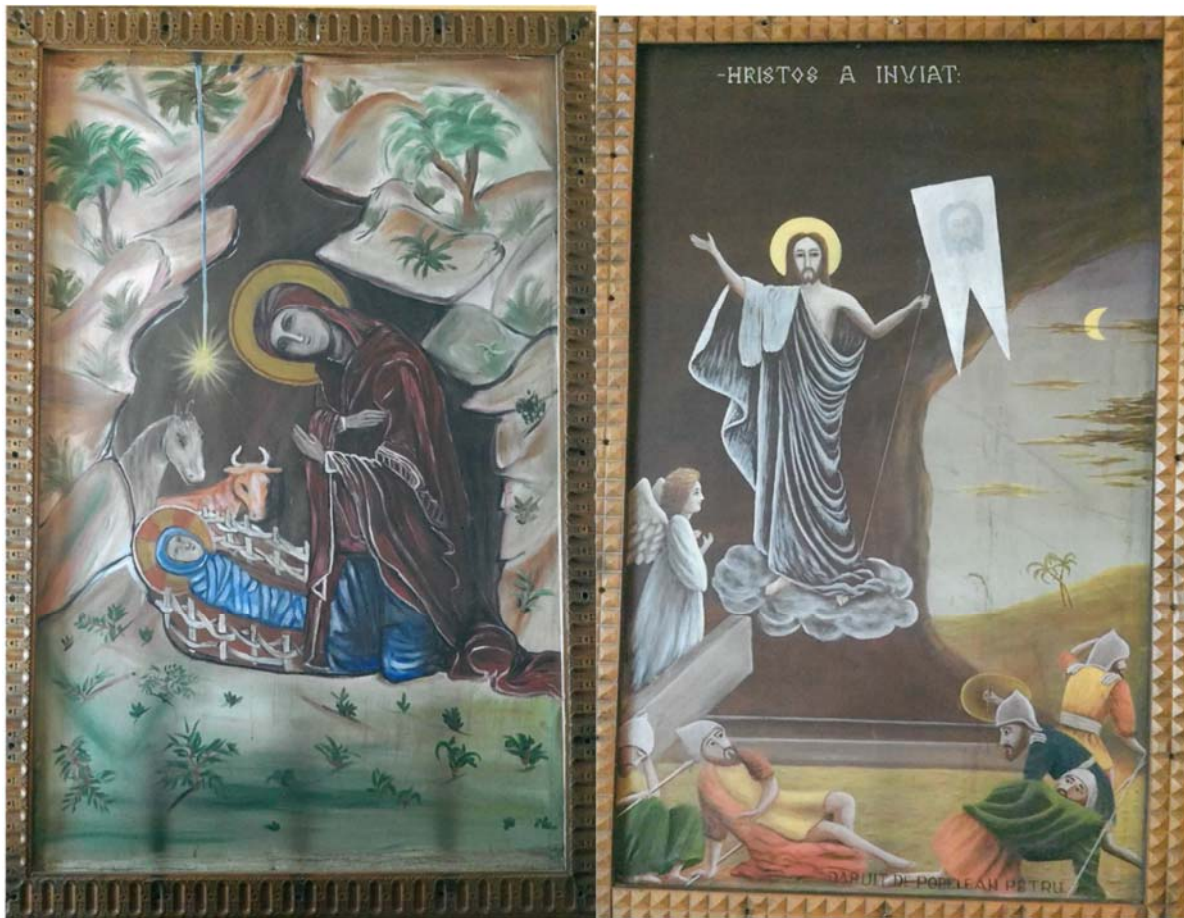
Se adună bani cu colectele începute în noiembrie 1934, se face gard de sârmă la Biserică și de scânduri la casa parohială. Se plantează gard viu în dosul celui de sârmă și se sădesc pruni și pomi în curtea Bisericii de către preotul Ioan Șchiopu.

Se cumpără un clopot de fier de la Mosnița cu 3500 lei. S-au cumpărat un rând de ornate¹¹ negre cu suma de 5200 lei. Cu aceste ornate preotul Ioan Șchiopu a fost îmbrăcat mai întâi la moartea bunului și harnicului nostru Episcop Grigorie Comșa, care a decedat în ziua de 25 mai 1935. Acest crud eveniment îndoliază întreg an 1935.

În ziua de 21 iunie 1935 se începe a treia serie de lucrări de tencuire a Bisericii tot de către Ioan Marian pentru suma de 105000 lei: 53000 lei din colecte, 24000 lei de la Banca VICTORIA, iar restul de 28000 lei se va achita pe măsura încasărilor. Lucrarea s-a terminat în ziua de Sfântul Ilie, 20 iulie, și maistorul duce schelele. În 26 august vizitează comuna în treacăt spre a vedea starea zidirii domnul Prefect Dr. Dimitrie Nistor și ia act de edificiu, promițând continuarea lucrărilor. Și în data de 6 septembrie 1935, preotul este chemat să ridice suma de 127000 lei, totodată domnul Prefect iscalește un nou ajutor de 150000 lei pentru terminarea completă a lucrărilor.

În 7 octombrie se începe ultima serie (a patra) de lucrări la Biserică – tot prin antreprenorul Ioan Marian pentru suma de 150000 lei: iconostas, mobilier, tencuială sub turn etc., iar restul – zugrăvitul se plătește separat din parohie lui L. Zolatan, în sumă de 7500 lei, iar credincioșii într-o adunare au hotărât să dea fiecare 20 lei și să se mai adune 2500 lei achitarea zugrăvitului, pentru pictarea tavanului cu stele, deci pictatul costa 10000 lei.

¹¹ veșmănte de ceremonie, odăjdii, cf. *DEX*, p. 729.

Icoane din partea superioară a iconostasului, donate de Podelean Petru, astăzi se găsesc în casa parohială

În data de 22 decembrie 1935 se sfințește Biserica, lucru pe care părintele Ioan Șchiopu îl marchează prin consemnarea articolului *Sfințirea bisericii ort. române din colonia Hunedoara-Timișană*, din „Biserica și Școala”, Nr.1-2 (12 ianuarie), 1936, p. 9-10.

pe dl Prefect de Timiș, dl primpretor P. Manta dela Vinga, d-nii notari L. Mihallovici și M. Serdineanț; Inv. N. Popescu, N. Dăneț, E. Schiopu, apoi credincioși din Fiscuț și Firiteaz. Răspunsurile le-au dat elevii dela școala primară din loc, conduși de dl Inv. N. Dăneț.

La priceasnă, părintele locului I. Schiopu, prezintă raportul parohiei și sub emoția însuflețirii generale, mulțumește marelui sprijinitor, ctitor al bisericii, dl prefect Dr. Dimitrie Nistor, iar ochii asistenței se înouă de lacrimi de bucurie, că după 10 ani dela înființarea colonizării, au ajuns să vadă o impunătoare biserică terminată.

Parohia s'a recunoscut în anul 1927 și părintele protopop S. Seculin a luat-o sub îngrijirea sa, punându-o sub administrarea preoților din comunele vecine. Serviciile se țineau în diferite capele până mai pe urmă, în sala de învățământ a școalei primare. În anul 1929 s'a început zidirea bisericii până sub acoperiș cu ajutor dela prefectura jud. Timiș, în valoare de 334.496 lei. De atunci a stat în părăsire sub început de ruinare timp de 5 ani, până a venit la conducerea județului dl prefect Dr. Dimitrie Nistor care în ziua de 12 Oct. 1934 a cercetat colonia la fața locului și a ordonat începerea lucrărilor, aprobând un ajutor de 177.029 lei și în anul 1935, 170.000 lei spre terminare, în total subvenție județeană 681.525 lei, iar parohia din colecte a mai făcut lucrări de 121.633 lei, de tot 803.158 lei.

Credincioșii sunt exclusiv coloniști din județul Hunedoara, 134 loturi de câte 9 jugăre, cu 754 suflete, deci cu familii populate, harnici păstrători de obiceiuri bune și deși într'o stare relativ săracă, parohia promite un viitor bun.

Părintele protopop apoi mulțumește d-lui prefect Dr. D. Nistor și dă îndrumări morale poporului prin pilde clare: fuga de beție, de furturi, și alte vicii. Indeamnă poporul a păzi biserica sufletului, curată, neîntinată și tare în credință.

Dl senator Râmneanțu indeamnă poporul a împlini dorința exprimată a d-lui prefect: țineți-vă obiceiurile bune și frumoase aduse din Ardeal, cununa familiei: copii mulți, credință, limbă, port, datini. Sprijinul desinteresat al d-lui prefect a isvorit din inima nobilă și iubitoare față de fiil aceluiș pământ, din sufletul unuia care a văzut cum trăiește neamul nostru în stâncile seci ale munților.

Astfel s'a închegat un important nucleu românesc sub toate aspectele social-religios-moral-etnic, în ființa acestei colonii, ce de acum înainte va însemna un punct pe granița țării,

Sfințirea bisericii ort. române din colonia Hunedoara-Timișană

Duminecă, în 22 Decembrie 1935, într'un cadru sărbătoresc, s'a sfințit biserica nou edificată din colonia Hunedoara-Timișană. Delegat fiind la această sfințire din partea I. P. S. Sale, P. C. părintele protopop Sava Tr. Seculin asistat de preoții I. Schiopu din loc și Gh. Iescău din Firiteaz. La ora 9 se începe sfințirea apei, apoi încunjurarea și sfințirea, după care se începe sf-ta liturgie.

În asistență se remarcă prezența d-lui senator Râmneanțu dela Timișoara, reprezentând

mulțumită acțiunii frumos chibzuite a unui prefect, care a vizitat-o într'un an de 4 ori, a cercetat gospodăria, locuința, familia, sănătatea elevilor școlii, a ajutat pe cei în mizerie și ca cunună a operei Sale le-a terminat și biserica.

1937

În anul acesta 1937 (ianuarie) domnul Dr. Valeriu Suciș și doamna Eliza Suciș au donat Bisericii două icoane¹²: a Mântuitorului și a Născătoarei pentru iconostas, în valoare de 4000 lei, pictate de profesorul Iulian Toader¹³ din Arad.

¹² Astăzi se află în altar, pe iconostas.

¹³ Profesor, grafician, pictor, care a studiat la Budapesta. Ca dascăl a profesat în Ungaria, Slovacia, iar în perioada 1919-1938 la Liceul „Moise Nicoară” din Arad. S-a orientat și spre pictura bisericească, pictând și restaurând peste 30 lăcașuri de cult ortodox din Crișana, Banat și Hundoara. Dintre acestea amintim bisericile din Timișoara – Elisabethin, Arad – Șega, Micălaca Veche, Aradul Nou, Șimand, Felnac, Grăniceri, Șeitin, Conop, Ilteu, Parța, Comlăuș, Munar. <https://bibliotecaarad.ro/cronologie-aradeana-15-februarie/>

1938

S-au aprobat prelungirea celor șase colecte din anul trecut, s-au adunat cu ele sumă bună de bani și s-au dat spre pictare cele șapte icoane de pe iconostas pictorului Ludovic Avram din Lipova, cu suma de 52000 lei. Acestea s-au pus la locul lor în 7 august 1938.

În toamnă s-au încheiat definitiv cele șase colecte pentru biserică, ar mai fi multe lucruri de complectat: iconostas, clopote, gard, mobilier, însă vremurile actuale nu sunt optimiste. Ocolul Silvic de la Barița (Șarlota) a dat grinda de lemn de gorun de 9 m pentru cimitir.

Încheierea colectelor este marcată și în „Biserica și Școala”, nr. 49-50, 4 decembrie 1938, p. 427:

Anul LXII. Arad, 4 Decembrie 1938. Nr. 49-50

BISERICA ȘI ȘCOALA		
REVISTĂ BISERICĂȘCĂ-CULTURALĂ		
ORGAN OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARADULUI		
APARE DUMINECA REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA ARAD, STR. EMINESCU 18	DIRECTOR: Icon. Stavr. Dr. GH. CIUHÂNDU	ABONAMENTE: Pentru 1 an . . . lei 300 Pentru 6 luni . . . lei 150
Nr. 49—50 : 4 Decembrie 1938	BISERICA ȘI ȘCOALA	Pag. 427

Colecta bisericii din Hunedoara Timișană începută în 1929 de oficiul parohial, a luat sfârșit la 15 Octombrie. În decursul celor cinci ani de colectare prin condiții chitanțiere s'au adunat următoarele sume: în anul 1931 cu 2 colecte s'a adunat 19.961 lei; în anul 1932 cu 2 colecte s'a adunat 8.593 lei; în anul 1934 cu 30 colecte s'a adunat 113.601 lei; în anul 1936 cu 6 colecte s'a adunat 14.041 lei; în anul 1937 cu 6 colecte s'a adunat 26.187 lei; în total s'a adunat suma de 182.383 lei.

Suma aceasta a contribuit în bună măsură, pe lângă ajutoarele Prefecturii Timișului, la terminarea bisericii, atât de necesară într-o colonie.

Cu acestea avizăm pe toți cetitorii acestei știri, că pentru biserică de aici nu mai colectează nimeni, colecta fiind închisă definitiv.

Iar acum, când străduințele noastre s'au realizat, preotul locului și comunitatea bisericească exprimă dăruitorilor cele mai sincere mulțumiri.

No. 9786/1938.

Decurs normal, în postul Paștelui s-au pregătit răspunsurile unisone. Înainte de Paști au fost semne de război, s-au făcut concentrări de trupe la granița de vest, iar poporul a trăit zile grele de înspăimântare. La 23 aprilie 1939 s-a sfințit ruga din cimitir.

În 18 mai, ziua Eroilor, străjerii și premilitarii din Firiteaz au aranjat o serbare publică în curtea bisericii, la ora 14, cu program frumos și rezultat moral frumos, la care a luat parte tot satul.

În anul acesta a început războiul între Germania și Polonia-Anglia și Franța, iar în decembrie între Rusia și Finlanda. Deci și România a luat măsuri de concentrare a soldaților pe granițe. Toți tinerii aproape sunt concentrați, pământul nu s-a putut lucra la timp, nici semănăturile, căci s-au făcut mari rechiziții de cai, trăsuri și hamuri.

În 6 noiembrie, preotul Ioan Șchiopu pleacă la Sfântul Gheorghe, la Cursul de Inițiere Străjească pentru comandanții străjeri și se întoarce la 28 noiembrie și la 6 decembrie se organizează Statul extrașcolar de străjeri.

În 17 decembrie se face o misiune la Seceani și se ia jurământul gărzilor naționale ale Frontului Renașterii Naționale.

Prin decret regal, în 7 mai, se înființează Episcopia Timișorii. Acesta este un mare eveniment național pentru Banat, iar de acum parohia aparține acestei Episcopii a Banatului. Alegerile se fac pe 25 ianuarie și pe 4 februarie.

Anul 1939 se încheie trist, cu viitorul întunecat de război. Țara noastră, anul acesta, a fost ferită de Dumnezeu prin aceea că i-a dăruit conducători înțelepți și energici, căci altfel dușmanii năpădeau peste noi.

În 3 septembrie 1939, a izbucnit războiul între Germania și Polonia, după 18 zile Polonia e bătută, intră în război Anglia și Franța, acasă familiile sunt ajutate cu bani și bucate.

Îmbărbătarea oamenilor de către părintele Șchiopu se poate observa și din predica ținută la Seceani în data de 17 decembrie 1939 cu ocazia sfințirii drapelului gărzilor naționale și despre care se menționează în „Biserica și Școala” din 1 ianuarie 1940:

● **Misiunea religioasă dela Seceani.** În ziua de 17 Dec. 1939, într'un cadru deosebit de impresionant s'a săvârșit în frunța parohie Seceani, protopopiatul Vinga, misiunea religioasă din postul Nașterii Domnului.

Au servit sfânta Liturgie 6 preoți în frunte cu P. C. pâr. protopop Al. Bocșianu. Biserica veche și mică din Seceani abia a cuprins pe cei adunați. La pricească părintele protopop, în predică aduce înțeles credincioșilor mai aproape de sărbătoarea Nașterii, de sfânta Cum'necătură, încheind cu îndemnul de a jertfi orice bun al nostru pământesc pentru fericirea patriei.

Apoi se împărțesc cu sf. Iaină 190 credincioși din care cei mai mulți tineret extra-școlar.

După sfânta Liturghie, în Casa națională, se săvârșește sfințirea apei și stropirea cu aghiasmă a dra-

pelelor gărzilor naționale ale Frontului Renașterii Naționale al căror jurământ de credință către Rege și țară se ia în fața celor 6 preoți cu păr. protopop în frunte. Vorbește și aci P. C. S. Păr. protopop.

Învățătorul director dl Milosav desfășoară programul străjeresc cu frumoase cântări și declamări. În acest program păr. I. Șchlopu din Hunedoara-Timișană își ține conferința despre: Biserică și străjerie, de o actualitate covârșitoare. În cele 4 laturi ale educației integrale străjerești locul de frunte îl ocupă cea religioasă-morală, de unde revine îndatorirea protopopului de a fi primul gata la datorie, iar d-lor învățători puțința de a îmbrățișa cu toată dragostea această nobilă preocupare în educația străjilor. Între mijloacele de educație se enumără: credința creștină, tradiția națională, practicile religioase: milă, ajutorare, iubire frățească, colectivism, cântări bisericesti, iar ca încheiere apelează la debarasarea bărfelii, părilor, a crilicilor, a hulei.

Vom crește deci străjeri atâta timp cât vom crește creștini, căci precum Biserica este veșnică, așa străjeria are continuitatea în timp a acestora.

La această înălțătoare sărbătoare creștinească și națională am văzut iarăși pe dascăli cu preoții, pe noțari, pretori, protopopi ca fruntași ai poporului înfrății în elanul aceluiaș sentimente pentru țară și Rege: gata la datorie! (Raportor).

Nr. 7937/1939.

1940

Iarnă grozav de lungă și aspră, gerul ținu din decembrie până în martie neîntrerupt. Primăvara a fost cu ploi foarte multe până în iulie, inundații mari, semănături stricate și cu bărbați plecați la concentrare.

În 12 iunie s-a ales primul Episcop al Timișoarei în persoana Dr. Vasile Lăzărescu.

În 28 iunie, România a fost nevoită să cedeze Basarabia și nordul Bucovinei, Rusiei. În patru zile s-a făcut evacuarea trupelor române și ocuparea de către comuniști.

În Hunedoara-Timișană viețuiau în jur de 900 de suflete.

1941

An de război, sărăcie, bucate puține, s-a blocat grâul și porumbul, inflație în bani. S-au cedat teritorii mari Ungariei, Bulgariei și Rusiei. În 21 ianuarie Revoluție s-a potolit repede. Conducător al statului a fost Gen. Ion Antonescu.

În 25 martie s-a instalat primul episcop al Timișoarei, Preasfinția Sa părintele Dr. Vasile Lăzărescu.

În 22 iunie 1941 începe războiul.

1942

Anul acesta începe cu o iarnă grea, ger foarte mare, războiul continua cu tărie, bucatele sunt blocate (porumb, grâu), deoarece în toamna anului 1941 s-a însămânțat foarte puțin. În parohie sunt tulburări pentru primirea de ajutoare, pretinzând și cei fără drept.

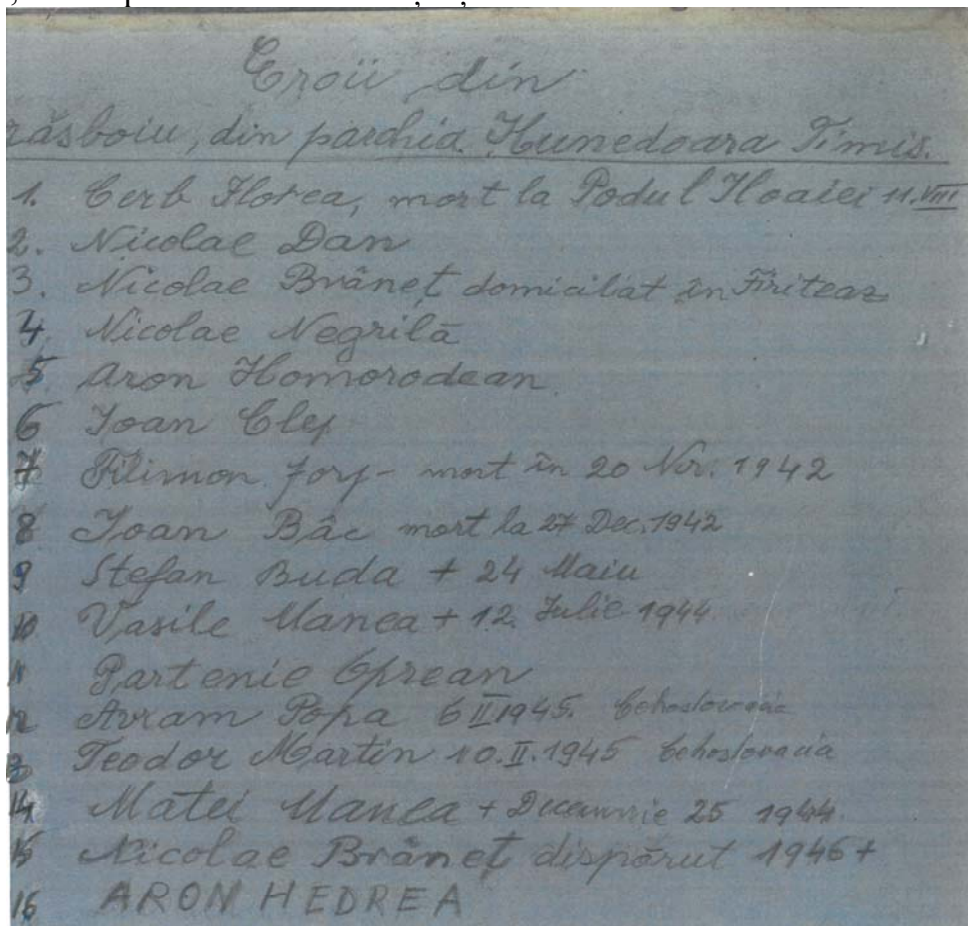
EROI¹⁴ din Hunedoara-Timișană căzuți în timpul războiului până la data de 15 mai 1942:

- FLOREA CERBU mort la 11 august 1941 la Podul Iloaiei, bolnav fiind de acasă de inima. După el a rămas o fiică de 9 ani, soție și părinți.

- NICOLAE DAN din regimentul 1 ROȘIORI ARAD, mort în 1941. După el rămân soția și mama.

- NICOLAE NEGRILA mort în 1941, rămâne soția văduvă și mama.

- ARON HOMORODEAN mort în 21 februarie 1942. Rănit grav și transportat la spital, moare pe drum. Rămâne soția și mama.

Ultima filă a Sinteii Evangheliei unde sunt consemnați eroii satului

¹⁴ Acești eroi sunt trecuți nu doar în manuscrisul pr. Ioan Șchiopu, ci și în prima Evanghelică a Bisericii din Hunedoara-Timișană. Lista eroilor consemnați pe ultima filă a Evangheliei este completată cu încă doisprezece nume: Nicolae Negrilă, Ioan Clej, Filimon Jurj, Ioan Bâc, Ștefan Buda, Vasile Manea, Partenie Oprean, Avram Popa, Teodor Martin, Matei Manea, Nicolae Brăneț, Aron Hedrea.

SFANTA EPISCOPIE ORTODOXA ROMANA A TIMISORII

Fișă

Comuna Hunedoara Timișana Judetul Timiș

Numărul parohiilor din comună 1 Numele preotului Ioan

Sabiașu Locul nașterii Șisac Judetul Timiș

Data nașterii: anul 1905 luna Decembrie ziua 27

Studiile secundare, Școala nouă: bacalaureat - Nr. diplomei 18/192

Studiile teologice Institutul Teologic - Brad

Examen de calificatie, nota generală clasa II-a N-rul diplomei 4936
din anul 1928. Alte studii (Nr. diplomelor, certificatelor) -

Calitatea în care funcționează (diacon, capelan, paroh, adm. par., proto-
presbiter, adm. prot.) paroh

Hirotonit diacon: anul 1929 luna Dec. ziua 3 prin P. S. S. Grig. Pompa

Hirotonit presbiter: „1929 „ Dec. „ 4 „ „ „ „

Hirotesit protopresbiter: „ „ „ „ „ „

Are singhelie da dela Episcopul Grigorie Pompa Nr. și data
singheliei 6488/1928. Vorbeste limba rom. și maghiară

Data numirii în parohie: anul 1929 luna Dec. ziua 15

Nr. actului de numire 1407-55-792 Parohia unde a mai funcționat, ju-
dețul, de când până când, cu arătarea actului de numire și absolvoire

Căsătorit da, celib -, monah -, văduv -, divorțat -

Data căsătoriei civile: anul 1928, luna Oct., ziua 20

Data cununii: anul 1928, luna Oct., ziua 21, în sf. biserică
din Alăpand Numele soției (născută) Hugorean Maria

Locul nașterii Vărpand jud. Brad anul 1908,
luna Nov., ziua 25. Soția are diplomă -

Soția are funcțiune -

Copiii:

NUMELE	Data nașterii			Studiile făcute, sau pe cari le urmează	Funcțiunea ce ocupă (căsătorit)	Starea sanitară	Observări
	anul	luna	ziua				
<u>Miron</u>	<u>1929</u>	<u>Dec.</u>	<u>14</u>	<u>Școala nouă</u>	/	<u>sănătos</u>	
<u>Adrian</u>	<u>1933</u>	<u>Dec.</u>	<u>27</u>	<u>Școala nouă</u>	/	<u>"</u>	
<u>Milam</u>	<u>1935</u>	<u>Mai</u>	<u>9</u>	<u>-</u>	/	<u>"</u>	

Preotul are casă parohială da, starea casei slabă

" " sesiune " da jughere 32

Situația militară (confesor în rezervă, cu arătarea Nr. actelor sunt)

In comună mai sunt următorii preoți:

1. Pensionari Parohia unde a servit jud.

2. Disponibili

In cursul anului 1941 din parohie au fost:

1. Preoți amovați

2. Preoți transferați

3. Preoți decedați

In comună sunt la finea anului 19..... absolvenți de teologie:

Numele	Locul nașterii	Data nașterii			Anul în care au terminat studiile teologice	Anul în care au prestat examen de calificare	Cvalificația	Ocupația	Purtarea	Observări
		anul	luna	ziua						

Cantori bisericești:

Numele	Are școala de cantori	Are examen de cantor la protopop	Fără examen	Retribuția dela biserică	Observări
<u>Dumitru Lazar</u>	<u>nu</u>	<u>nu</u>	<u>da</u>	<u>6 jug.</u>	

Eventuale alte date sau observări (distingeri, pedepse etc.)

Dat în Arad la 1 aprilie 1942.

PREOT,

[Signature] Nr. 41

Nota: Nr. 1164 B. ex. 1942. Fiecare preot - diacon - în funcțiune, va completa în - 3 zile dela primire - această fișe în câte trei exemplare, dintre cari câte una se va păstra în oficiul parohial, iar câte două se vor înainta la oficiul protopresbiteral, prin oficiul parohial. Răspunderea de exactitatea tuturor datelor cade asupra preotului.

1943

Învățătorul fiind mobilizat, preotul Ioan Salva substituie la clasele V-VI-VII, la școală, cercetarea Bisericii e îndestulătoare, dar a copiilor slabă. Copiii nu au ghetе, fiindcă e criză și scumpete. S-au făcut patru colecte pentru ajutorul de iarnă și una de la parohie. Anul acesta au fost învățați copiii să asiste la Liturghie îmbrăcați ca dieci cu crucea și ripizi.

Se întorc soldații de pe front după un an și jumătate de luptă și s-au făcut parastase pentru eroii cazuți în război. La casa parohială s-a construit un grajd de văiugă, cu deviz de 63000 lei.

Fiind o primăvară secetoasă se face procesiune pentru ploaie. În luna mai domnul Prefect vizitează satul, pe care-l află în curățenie și ordine, cimitirul cu crucile vărute și curat. Am cerut de la primărie 100000 lei pentru îngrădirea cimitirului și a curții Bisericii. S-a făcut poartă la Biserică.

La seceră au fost atâtea cereale că s-au mirat oamenii. Grâu mult și orz, numai porumbul a rămas slab căci în august au fost călduri foarte mari și seceta.

Iarna a fost cu timp moale, plăcut. Frecvența la Biserică începe să fie bună, mai intensă ca anul trecut. Predicile erau scurte, intelegibile. În timpul iernii s-au înființat „cursuri țărănești”, ținute de două ori pe săptămână de către pr. IOAN ȘCHIOPU la primărie, după programul fixat de Prefectură.

În 7 martie, la cursul „ISTORICUL SATULUI” s-au cules datele amănunțite, întâmplări din istoria satului¹⁵. Despre activitatea culturală din sat se poate vedea și din Fișa 2 din acest an.

¹⁵ Din păcate aceste însemnări nu s-au păstrat.

Fișa Nr. 2.

Eparhia ortodoxă română a Timișorii

Protopopiatul Vinga
Parohia Humedara Timișana
Comuna Fritear
Judetul Timiș-Torontal

I.

1. Numele și pronumele slujitorului Ioan Schiopu
2. Data și locul nașterii : anul 1905 luna Dec ziua 9 Comuna Friscut
jud. Timiș-Torontal
3. Originea etnică română
4. Naționalitatea română
5. Religia ort. rom.
6. Funcțiunea ce deține în prezent preot paroh
7. Data hirotoniei : anul 1929 luna Decembrie ziua 4
8. Data numirii în funcțiune : anul 1929 luna Decembrie ziua 15
9. Cartea de hirotonie Nr. 6488/1929
10. Ordinul de numire Nr. 14.407 din 5.11.1930
11. Studii și diplome Școala Normală și Institutul Teologic

(se va arăta școlile urmate și numărul diplomelor obținute)

12. Numărul gradărilor 2
13. Situația familială. (căsătorit, ~~celibatar~~, recăsătorit, văduv, divorțat, călugăr).
(se va șterge ceea ce nu corespunde)
14. Numele și pronumele de față al soției Maria măr. Ungurean
15. Originea etnică a soției română
16. Religia soției ort. rom.
17. Dacă este funcționară publică particulară
18. Instituția unde funcționează —
19. Salariul pe care-l primește —

20. Numele copiilor	data nașterii	situația copiilor
Miron	1929 Dec. 14	des la școala nouă
Adrian	1933 Aug. 24	des la șc. primară
Milica	1935 Mar. 9	des la șc. primară

21. Situația militară.

22. Ranguri și distincțiuni bisericești —

23. Distincțiuni și decorații civile și militare —

24. Lucrări literare, teologice și publicații —

25. Lucrări gospodărești, sau de altă natură în parohie —

26. Ce alte funcțiuni sau demnități mai ocupă? —

27. Funcțiuni și demnități avute mai înainte de a se găsi în locul pe care îl ocupă acum a funcționat învățător provizoriu în Berekhia jud. Arad del. Oct. 1928 până la Nov. 1929.
(se va arăta la fiecare amănunțit de când și până când)

28. Salariul pe care-l primește în clipa de față: dela Stat. Din alt loc.

a) pentru slujba pe care o are la parohie 8736 dolar și 3040 indemnizație.

b) pentru alte slujbe —

29. Situația materială a slujitorului după declarația lui satisfăcătoare în raport cu mediul lipsit de pretenții (standard de viață redus)

30. Câte inspecțiuni avute în cursul ultimului an (1942—1943) și de către cine s'au făcut —

2 inspecții de G. Parinte protopop trastral, aprecieri bune. 12.8.1942 și
(se va specifica datele exacte și aprecierile din procesele verbale încheiate) 18.7.1943 —

II.

Activitatea liturgică a preotului (pe anul bisericesc 1942—1943)

1. Vecernii săvârșite	45	7. Inmormântări	8
2. Utrenii săvârșite	75	8. Parastase pentru eroi	8
3. Liturghii săvârșite	75	9. Mărturisiri săvârșite	144
4. Predici ținute	53	10. Cuminecări săvârșite	144
5. Botezuri săvârșite	10	11. Treceți la ortodoxie	
6. Cununii săvârșite	7	12. Cununii de concubinari	

Activitatea catehetică a preotului (pe anul bisericesc 1942—1943)

1. Ore de catehizare cu copii mici —
2. Ore de catehizare la școala primară 22 —
3. Ore de catehizare la școlile secundare —
4. Ore de cor școlar 10 —
5. Ore de catehizare cu extrașcolarii —
6. Ore de catehizare la premilitari —

Activitatea culturală misionară a preotului (pe an. bis. 1942—1943.)

1. Șezători religioase-culturale 3
2. Cuvântări 6
3. Conferințe 6
4. Citiri biblice —
5. Adunări religioase duminicale —

Activitatea administrativă a preotului (pe an biseric. 1942—1943)

1. Acte oficiale înregistrate 122
2. Acte oficiale rezolvate 122
3. Alte scripte și chestiuni rezolvate —

Participarea preotului la ședințe și întruniri ale: (pe an bis. 1942—1943)

1. Adunări parohiale 2	7. Consiliului de colaborare } la primăria
2. Consiliul parohial 4	8. Organizației premilitare } Fricteaș
3. Societăților tineresci —	9. Educației extrașcolare —
4. Reuniunilor de femei 5	10. Subcercului cultural-pastoral 1
5. Organizațiilor misionare 1	11. Adunări protopopești 4
6. Societății de temperanță 1	12. Conferințelor pastorale 4

Alte realizări ale preotului (pe anul bisericesc 1942—1943)

1. Pe teren pastoral —
 2. Pe teren misionar —
 3. Pe teren literar —
 4. Pe teren social —
- Administrativ permanent*

5. Pe teren cultural

6. Pe teren economic

7. Pe teren gospodăresc

Indrumator permanent

III.

Raporturi sociale.

1. Raportul preotului cu autoritățile comunale: bune, potrivite, încordate (se va arăta cauza)

bune

2. Raportul preotului cu învățătorii: bune, potrivite, încordate (se va arăta cauza)

bune

3. Raportul preotului cu enoriașii: bune, potrivite, încordate (se va arăta cauza)

bune

4. Reclame avute de preot în cursul anului bisericesc 1942—1943.
(de la cine au pornit, ce obiect au avut)

5. Anchete disciplinare avute de preot în cursul anului bis. 1942—1943.

IV.

Măsuri disciplinare și pedepse.

Pedepse avute de preot

nu a fost pedepsit

(se va arăta cu exactitate natura pedepselor, timpul, Nr. ordinului, dacă au fost radiate sau nu)

Pedepse avute de cântăreți și de ceilalți slujitori bisericești

(se va arăta cu exactitate natura pedepselor, timpul, Nr. ordinului, dacă au fost radiate sau nu)

Dat în *Timișoara* la *8* Octombrie 1943.

Văzut
(L. S.)

Constlier referent
al secției administrative bisericești

preot-diacon-cântăreț
Grigorie

Văzut
(L. S.)

Constlier referent
al secției economice

1944

În 11 septembrie 1944 a fost panică mare în sat, două divizii de germani au intrat în România pe la Stamora-Moravița și au ajuns până la 10 km de Timișoara. Noi locuitorii eram gata de plecare, însă armata ne-a oprit și astfel am rămas pe loc.

Miercuri, însă ungerii au rupt frontul la Curtici și astfel au ajuns la Arad. Joi, în 14 septembrie au pornit spre Aradul Nou, Sânicolau, Șagu, Brest, noi am pus tot pe căruțe și am plecat spre pădure. Joi am stat prin Firiteaz, Fiscut, vineri pe la Fibiș, caci patrurile ungurești au ocupat linia ferată și șoseaua de la Aliuș–Bencec–Pișchia. Refugiații au mers până la Lugoj–Ilia, atingând Balințul.

Eu, preotul Ioan Șchiopu, cu familia, cu căruța, cu o iapă cu mânz, cu două vaci și toate hainele am plecat mai departe la Făget–Margina–Dobra–Ilia–Certej. Aici am lăsat familia și sâmbătă, după o săptămână și două zile, m-am întors în sat. Am găsit totul bine. Ungurii s-au retras în fugă și armata rusă ocupase Aradul și Timișoara. Sătenii s-au întors în sat la casele lor fără niciun accident în timp de refugiu.

1945

Războiul continuă repede, spre sfârșit se mai aud bubuituri înspre Ungaria. Armata nu a cantonat în sat decât un post de telefoniști ruși, soldați care au stat la Gh. Opreanu două săptămâni.

Locuitorii au adus lemnele de foc din pădure la Timișoara pentru Armata Roșie. A fost și băiatul meu Miron cu căruța.

În primăvară a fost secetă mare că s-au uscat toate: orz, ovăz, borgeag, fân. Puțin, porumbul s-a făcut mai bun.

Viața bisericească a decurs normal ca înainte, cununii multe pentru a putea fi înscriși la colonizare la comuna Orțișoara. S-au înscris 152 familii, o parte din cei tineri au și plecat.

În postul Paștilor, în duminica a III-a a fost părintele Ghe. Iescău din Firiteaz cu elevii de la școală și au dat o serbare școlară religioasă în locația școlii primare, cu rezultat moral frumos.

În luna mai s-a terminat războiul, soldații au început să vină acasă, armata a dat caii rechiziționați îndărăt oamenilor. Prizonierii au început să vină acasă. Au venit: D. Petrescu, L. Lazăr, I. Partenie, Z. Luca, Al. Sorca.

Toamna s-a semănat mult grâu, a fost timp frumos, dar au fost șoareci mulți și au ros grâul și au adunat boabele.

Primăvara secetoasă. Locuitorii, 163 familii, s-au împrăștiat la Orțișoara¹⁶, dar cei care nu s-au stabilit acolo, muncesc pământul de acasă. Se întrec furfurile și spargerile, recolta de cereale e slabă, e lipsă de pășune, grâul s-a făcut în medie 300 kg pe jugăr, dar se blochează pentru regiunile înfometate.

Iarna grea, geroasă.

21. <u>Papa Rozalia (Lu Turic) Orțișoara Căteia</u>	175.	<u>Țesau Tita</u>
<u>Osma Lupiu Orțișoara</u>		<u>Papa Aurel Mămăra</u>
<u>Virgilia</u>		<u>Ikema</u>
<u>Țesau Mămăra</u>	180	<u>Truța Elena Scrimbea</u>
<u>Mioc Gheworghe Fibiș</u>		<u>Buda You</u>
<u>" Lucileta</u>		<u>Hutea Părășolice Fırteaz</u>
<u>Papa Maxim Orțișoara</u>		<u>Țesau Lina</u>
<u>" Mămăra (166)</u>		<u>" Salomon Fırteaz</u>
<u>" Maximilian</u>		<u>Dan Pelinca</u>
<u>Țesau Vasile</u>		<u>" Tita</u>
<u>" Tita Fırteaz</u>		<u>Alde Mămăra</u>
180 <u>Mănea Hureșta Arad</u>		<u>Păpasa Dumitru Orțișoara</u>
<u>" Cornelia București</u>		<u>Țesau</u>
<u>Țesau Valeria Fibiș</u>		<u>Mitica</u>
<u>" You Arad</u>	190	<u>Alde Mămăra Șag</u>
<u>" Tobian Fibiș</u>		<u>Mămăra Părășolice</u>
<u>Papa Florica Fibiș</u>		<u>Truța Mămăra</u>
<u>Țesau Văța Fırteaz</u>		<u>Țesau Mămăra</u>
<u>Bărbăntean Văța Orțișoara</u>		<u>" Fibiș</u>
<u>Modila Rozalia Simintean</u>		<u>Dumitru You</u>
<u>Hureșta Gheworghe Arad</u>		<u>" Anuța</u>
<u>Papa Todor Simintean</u>	200	<u>Mămăra Orțișoara</u>
<u>" Delica</u>		<u>" Șag</u>
<u>" Gheworghe</u>		<u>" Aurel</u>
<u>Păpasa Marita Arad</u>		<u>Țesau</u>
<u>Sonca Valeria Orțișoara</u>		<u>Dan Șag Hureșta</u>
<u>Papa Ștefan Vinga</u>		<u>Mămăra Ștefan Vinga</u>
<u>" Cornelia</u>		<u>Țesau Ștefan Ștefan</u>
<u>Truța Marita Șimintean</u>		<u>Mămăra Ștefan Ștefan</u>
<u>Țesau Roman</u>	210	<u>" Șag</u>
<u>" Ștefan</u>		<u>" Ștefan</u>
<u>Truța Mămăra</u>		<u>" Ștefan</u>
<u>Țesau Părășolice Fırteaz</u>		<u>Mămăra Ștefan Ștefan</u>
<u>Dan Mămăra</u>		<u>Țesau Ștefan Ștefan</u>
<u>Mămăra Ștefan Orțișoara</u>		<u>Țesau Ștefan Ștefan</u>
<u>" Ștefan</u>		<u>Țesau Ștefan Ștefan</u>
<u>" Lina</u>		<u>Țesau Ștefan Ștefan</u>
<u>Țesau Ștefan Ștefan</u>		<u>Țesau Ștefan Ștefan</u>
<u>Păpasa Mămăra Vinga Buda</u>		<u>Țesau Ștefan Ștefan</u>
<u>Țesau Roman Orțișoara</u>		<u>Țesau Ștefan Ștefan</u>
<u>" Valeria</u>		<u>Țesau Ștefan Ștefan</u>
<u>" Ștefan</u>		<u>Țesau Ștefan Ștefan</u>
<u>" Ștefan</u>		<u>Țesau Ștefan Ștefan</u>
<u>Alde Ștefan Vinga</u>		<u>Țesau Ștefan Ștefan</u>
<u>" Hureșta</u>		<u>Țesau Ștefan Ștefan</u>
<u>" Ștefan</u>		<u>Țesau Ștefan Ștefan</u>

¹⁶ Purtarea de grijă față de comunitatea pe care o păstora se poate remarca din însemnările pe care le face în dreptul celor mutați la Orțișoara, Vinga, Timișoara, Fırteaz, Fibiș, Arad și din păstrarea legăturilor cu aceștia.

1947

An de foamete, iarna este lungă și friguroasă, cu zăpadă multă. Vin moldoveni cu grămada după bucate să cumpere.

Primăvara umedă începe cu ploi calde, dar mai târziu bruma strică poamele. Aprilie a fost secetos, dar în mai au căzut multe ploi și câmpul este foarte frumos.

În ziua de 18 mai se ține un cerc religios cu preoții I. Șchiop, Ioan Bugariu, Ghe. Iescau în Biserică. După vecernie și predică, are apoi loc un program cu elevii în școală și o conferință. A fost popor mult.

În 15 august se face stabilizarea 20000 lei la 1 leu nou.

1948

Iarnă moale, vreme bună, drum, cărări uscate. Oamenii merg la plug, în ianuarie se instaliază „Republica” după abdicarea lui Mihai I.

Moare Patriarhul Nicodim.

În februarie se face campania de deparazitare în comună, se face recensământul agricol și al populației.

În 28 martie se face alegere pentru Constituție. În aprilie se votează noua Constituție.

În comună se fac colectările de porumb, s-au scos patru vagoane de porumb. Oamenii muncesc pământul bine deși nu au hrană la animale. Sunt mulți care muncesc pe făină și bucate. Starea de spirit e foarte tulbure și sunt mari neînțelegeri. Se înființează notariat, s-a amenajat casă culturală la conac. Oamenii nu mai vor să dea la nimeni nimica, e scumpete mare, lipsă de bani și mărfuri. Se încasează impozitele, 700 până la 1000 pe jugăr. Oamenii s-au îndârjit rău, credința și iubirea scad, la Biserică vin puțini, fără nicio tragere de inima.

Apare Legea cultelor.

Reforma învățământului prevede: 4 clase elementare, 3 gimnaziale, 4 clase medii, apoi universitatea. Catehizarea se face la Biserică și în școală.

1949

Primăvara, la început secetoasă, dar, în mai, încep ploile și câmpul reînvie, toate cerealele au crescut foarte bine. Anul acesta s-au început cursurile pentru preoți, au terminat trei serii la Arad, Cluj și București.

1950

Subsemnatul, pr. Ioan Șchiopu, am făcut cursurile în seria IX, de la 15 ianuari 1950 până în 15 februarie 1951, absolvind primul ciclu de conferințe.

Începând cu acest an s-au păstrat evidențele privind cele trei momente esențiale din viața omului. Astfel au avut loc: 17 boteze, 12 cununii, 12 înmormântări.

1950

Numărul curent	Nu s-a înregistrat curent în evidența anului precedent	NUMIREA OBIECTULUI Numele botezului	Cu finea anului 19... a fost		Numele părinților		Ocupația	
			nemiscătoare valoarea		nemiscătoare valoarea		nemiscătoare valoarea	
			L	E	L	E	L	E
1.	25 I.		30	I.	1950			plugar
2.	22 III.		26	III.	1950			plugar
3.	5 IV.		6	IV.	1950			plugar
4.	7 V.		14	V.	1950			plugar
5.	7 E.		14	E.	1950			plugar
6.	9 VI.		18	VI.	1950			plugar
7.	4 VII.		20	VII.	1950			plugar
8.	11 VIII.		20	VIII.	1950			plugar
9.	12 VIII.		27	VIII.	1950			plugar
10.	8 IX.		17	IX.	1950			plugar
11.	16 IX.		17	IX.	1950			plugar
12.	24 IX.		1	X.	1950			plugar
13.	19 X.		22	X.	1950			plugar
14.	X		20	X	1950			plugar
15.	3 XI.		12	XI.	1950			plugar
16.	3 XI.		12	XI.	1950			plugar
17.	12 XII.		17	XII.	1950			plugar

17

1950

Numărul curent	Nu s-a înregistrat curent în evidența anului precedent	NUMIREA OBIECTULUI Numele mirilor	Cu finea anului 19... a fost		Facultatea		Facultatea	
			nemiscătoare valoarea		nemiscătoare valoarea		nemiscătoare valoarea	
			L	E	L	E	L	E
1.	8 I.							
2.	15 I.							
3.	22 E.							
4.	5 II.							
5.	29 E.							
6.	29 E.							
7.	5 II.							
8.	5 II.							
9.	12 III.							
10.	14 V.							
11.	21 V.							
12.	23 VII.							

¹⁷ În contextul prevederilor Regulamentului UE nr. 679/2016 privind prelucrarea datelor cu caracter personal, a fost procedat la blurarea acelor informații care ar fi putut determina identificarea directă/indirectă a persoanelor. Menționăm că datele rămase au rol de informare educațională și sunt prelucrate în scopuri statistice, în contextul posibilelor excepții de la principiile de protecție a datelor cu stabilirea garanțiilor necesare. De asemenea, mare parte din acestea au fost supuse regulilor de publicitate corespunzătoare perioadei în cauză.

1950 morți

Numărul	Data curent evoluției mortei anului	NUMIREA OBIECTULUI Numele rapoartului	Cu finea anului 19... a fost		I s p Cununia nemișătoare			
			Ca cauza mortei	Numele și răsunul săturii				
			valoarea	valoarea				
curent		Lei	b.	bucăți	Lei	b.	Lei	b.
1.	24 II.	2	astmă	2	da			
2.	3 II.	2	astmă	9	da			
3.	19 III.	5	tuberculoză	5	nu			
4.	29 III.	1	naturală	1	da			
5.	4 IV.	1	Pată de pept	1	da			
6.	3 V.	3	debilitate	2	nu			
7.	17 V.	3	tuberculoză	4	da			
8.	12 VI.	1	senilitate	1	da			
9.	18 IX.	-	răbînare complicată	1	da			
10.	22 X.	1	senilitate	1	da			
11.	12 XII.	-	senilitate	1	da			
12.	22 XII.	-	astmă	1	da			

18

1951

Cu RAIONAREA ȚĂRII s-a făcut și arondarea parohiilor și eparhiilor, astfel Parohia Hunedoara-Timișană a revenit la Eparhia Aradului în ianuarie 1951. Protopopiatul raionului Vinga s-a desființat.

De asemenea comuna s-a desființat și a rămas satul Hunedoara-Timișană, aparținând de comuna Firiteaz, iar Oficiul Poștal a fost la Șagu.

După cedarea sesiilor parohiale, care reprezentau $\frac{1}{2}$ din salariul preotului, Ministerul Cultelor a aprobat salarizarea acestei jumătăți din veniturile parohiei. Deci eu, pr. Ioan Șchiopu, m-am încadrat la cat. III cu 8210 lei, din care 4160 de la stat și 4050 de la parohie.

Conferințele preoțești au urmat tot anul până în ianuarie 1952 când s-au sistat.

Numărul credincioșilor din Hunedoara-Timișană se ridica la 678 de suflete.

Situația la 25 XI - 1951 = 678 suflete

În acest an au avut loc: 12 boteze, 5 cununii, 7 înmormântări.

¹⁸ Din cele 68 de decese din perioada 1950-1959 s-a putut constata cauza morții ca fiind: astmul, bolile de inimă, tuberculoza sau senilitatea.

1952

În 28-29-30-31 ianuarie se schimbă banii la cotă. Banii Bisericii de la C.E.C. 12000 lei s-au preschimbat la cota de 1 la 200 și s-au primit 60 lei. Acum toate prețurile se recalculează cu 5 la sută bani – 95% scăzut.

În ziua de 5 martie 1951 se înființează COLECTIVUL din Hunedoara-Timișană sub formă de întovărășire pentru arăturile cu tractoarele S.M.T.. La prima înscriere au fost 12 membri, apoi 18.

În 19-20-21 mai a fost frig, cu înghet care a distrus viile, pomii și toate legumele, iar după aceasta a urmat secetă, fără un strop de ploaie. Tot anul nu s-a făcut nimic, nici porumb, nici legume.

În august se dezbate Constituția Nouă.

În 29-30 septembrie toți oamenii ară în comun în tarla și se seamănă grâul în colectiv. Deși nu este înființat legal, statul a dat sămânța.

În 19 octombrie am fost delegat (pr. I. Șchiopu) la Conferința Națională de Pace. De asemenea în 2 noiembrie am fost delegat la cea regională.

În 30 noiembrie au loc alegerile pentru deputați, am citit chemarea șefilor de culte în Biserică, am ținut un program de cântări cu corul U.T.M.¹⁹ împreună cu Fiscutul și Firiteazul.

În 17 septembrie inspectează parohia Al. Budai, protopop al Raionului.

Până la finele anului s-au oficiat: 7 boteze, 5 cununii, 3 înmormântări.

1953

Continuă instrucția corului U.T.M. pentru serbarea de Paști. În 15 februarie s-a dat un program bine executat. Prin dispoziția 308 a Consiliului de Miniștrii, s-a predat pământul de către pr. Ioan Șchiopu, Statului.

În 1 martie am participat cu corul U.T.M. la înființarea Colectivului din Firiteaz. La Căminul Cultural am executat un program de cântări și recitări.

În 6 martie 1953 a murit I.V. Stalin, iar înmormântarea s-a făcut în 9 martie, ora 11.

În acest an s-au oficiat: 7 boteze, 2 cununii, 7 înmormântări.

1954

An rodnic, cu ploi multe, iarna a fost ger cu zăpadă multă. Deputații Sfatului Popular au hotărât să construiască o alee până la Șagu. Această lucrare începe în luna mai, 3-4-5, și s-a continuat până s-a terminat cu 2 km de zgură pusă pe ea. Fiecare locuitor a făcut 15 m de șanț. Oamenii, între 16-60 ani au mers bucuroși, pentru că făceau un lucru util.

¹⁹ Uniunii Tineretului Muncitoresc

La Paști, oamenii s-au hotărât să dea fiecare 30 lei pentru îngrădirea cimitirului. La Paști s-au cuminecat 100 credincioși, 80 de femei și 20 de bărbați.

În 1 iunie am avut în inspecție pe părintele protopop, inspectorul Botoc și un inspector din Ministerul Cultelor.

În iarnă s-au colectat 2015 lei din sat pentru confecționarea de ornate luminoase galbene, apoi un dulap, o cădelniță, o cruce pe prestol. S-au pus geamurile sparte, iar Părăuan Eleonora a donat și un stihar brodat, iar Lazăr Eleonora a donat o acoperitoare albastră din mătase (de Bicaz) cu 125 lei.

În acest an au avut loc: 9 boteze, 6 cununii, 8 înmormântări.

1955

Satul începe acțiunea de reconstrucție, încă din decembrie 1954 se începe reconstrucția podului mare de ieșire din sat la drumul Șagului, din fondul de autoimpunere. Gerul oprește puțin lucrul, apoi în martie se termina betonarea.

Credincioșii au donat bani pentru „cantorul bisericii” cumpărat de la Seceani cu 300 lei.

S-a înființat ASOCIAȚIA pentru cultura sfeclei de zahăr pe pământul rezervei de stat.

S-a proiectat construirea Căminului Cultural în centrul satului.

S-a îngrădit cimitirul cu gard de sârmă din contribuția credincioșilor, s-au cumpărat și 30 m sârmă împletită pentru gardul de la Biserică.

Imboldul locuitorilor spre construire este vădit și este spre binele satului, iar excesele, abaterile de orice fel sunt inexistente.

Pe parcursul acestui an s-au oficiat: 13 boteze, 7 cununii, 14 înmormântări.

1956

Anul acesta începe sub impulsul bunelor începuturi din anii anteriori, astfel se face poartă la cimitir de către Ghe. Petric gratuit.

Se adună zgură pe lângă Biserica și pe aleea de la stradă. Credincioasa Eleonora Lazăr, soția epitropului, donează o față de masă.

Se face pregătire pentru canonizarea Sf. IOSIF de la Partoș. S-au trimis 120 lei din bugetul parohiei, colecta pentru canonizare având loc pe 8 noiembrie 1956.

S-a făcut cerere pentru schimbarea unui Liturghier vechi, cărțile vechi chirilice s-au trimis la București spre schimbare la Institutul Biblic.

În Joia Mare s-au cuminecat 130 de credincioși.

În primăvară s-a înființat „Întovărășirea AGRICOLĂ” cu 18 membri, mai la urmă numărul lor s-a mărit la 26. Se lucrează pămîntul de la stat dînd rezultate satisfăcătoare, îndemnînd astfel și pe alții să intre în ea, comasînd Valea Brestului²⁰.

La 1 martie s-a mutat parohia la Arhiepiscopia Timișoarei și protopopiatul LIPOVA, deoarece regiunea Arad s-a desființat. S-a făcut o colectă pentru canonizare în valoare de 118 lei, ce s-a trimis la Oficiul Protopopesc. Colecta pentru gardul Catedralei a fost de 84 lei și pentru Fondul Patriarhal a fost de 174 lei.

În descursul anului au fost: 15 boteze, 7 cununii, 6 înmormîntăr.

²⁰ Cruceniului

	1956	Numar	1956
1.	26 Jan	Legitari	plugarii
2	1 Feb.	Legitari	plugarii
3	4 Feb.	Legitari	plugarii
4	24 Feb.	Legitari	plugarii
5	21 II	Legitari	plugarii
6	8 III	Legitari	plugarii
7	4 mai	Legitari	plugarii
8	22 mai	Legitari	plugarii
9	6 aug.	Legitari	plugarii
10	5 VII	Legitari	plugarii
11	14 VIII	Legitari	plugarii
12	sept.	Legitari	plugarii
13	19 sept.	Legitari	plugarii
14	24 sept.	Legitari	plugarii
15	24 oct.	Legitari	plugarii

curenți	Data	Numar	valoarea		valoarea		valoarea	
			Parcouri	b.	masuri	b.	masuri	b.
1.	5 Feb.	1956	Humedara		24 ani			
			Tranșani		16 ani			
2	7 Feb.	1956	Humedara		18 ani			
			Tranșani		17 ani			
3	12 Feb.	1956	Timisoara		23 ani			
			Humedara		17 ani			
4	19 Feb.	1956	Perin regi.		31 ani			
			Humedara		23 ani			
/ /			Văzduș, Julie 1956					
/ /			And. Pestețan					
5	21 oct.	1956	Sag		27 ani			
			Humedara		18 ani			
6	4 no-	1956	Humedara		18 ani			
			Tranșani		19 ani			
7	11	Irie	Giroda		23 ani			
			Humedara		23 ani			

Numărul	Evidența curentă a evenimentelor anterioare	1956.	Cu finea anului 19... a fost		
			nemișcătoare	mișcătoare	
curent		NUMIREA OBIECTULUI			
		Numele	cauza	provizoria	nemișcătoare
			proștea	perioada	valoarea
			Lei	Lei	Lei
1.	1956 Jan. 17.		cauza		da
2.	1956 april 16		cauza și pierdere		nu
3.	1956 iulie 6		securitate		da
4.	4 oct.		maturitatea		da
5.	20 nov.		maturitatea		da
6.	26 nov.		debititate		nu

1957

Încă din primăvară se fac gropi pentru pomii de pe alea spre Șagu.

În ianuarie se dă decretul de desființare a cotelor la cereale, afară de carne și lână. Țara a ajuns la o producție bună, fermele produc îndeajuns pentru fondul central al statului de aprovizionare.

S-au primit cărțile de la București.

Se inaugurează Fondul de reparații pentru Biserică, fiecare casă dă 100 lei.

Comunitatea era formată din 513 suflete: 204 bărbați și 309 femei.

Situația la 30 XII-1957 Bcub 204 Fem. 309 = 513

În anul 1957 au avut loc: 13 boteze, 8 cununii, 6 înmormântări.

1958

Homorodean Augustin dăruiește o toacă de fier de la fratele său Gheorghe din Arad, sfințită în 16 martie 1958.

Oana Maria lui Aurel dăruiește doi prapuri galbeni brodați.

Topor Cătălina dăruiește o măsură țesută cu motive.

Baciu Rozalia dăruiește acoperitoarea pe Analog și Oana Letiția a donat perdea și o icoană cusută.

Se adună pentru Fondul de reparații 3370 lei, câte 100 lei de casă.

În acest an s-au oficiat: 8 boteze, 4 cununii, 5 înmormântări.

1959

În martie s-au plantat duzi pe lângă alea de pe drumul Șagului și din curtea Bisericii.

În luna noiembrie s-a adus nisip pentru reparații, până la sfârșitul anului s-a depus la C.E.C. suma de 8872 lei.

În sat, la crucile ulițelor s-a transportat piatră brută plătită din autoimpunere, s-au adus table din ciment (dale) pentru două căi de ieșire din sat, s-au făcut podețe și șanțuri.

1960

În primăvară începe lămurirea pentru Colectiv. În 20 martie are loc prelucrarea colectivizării agricultorilor. În 21 aprilie s-a început lucrul în gospodăria colectivă.

Se începe construcția grajdului provizoriu la colectiv, tot satul s-a colectivizat, fără 17 familii.

În 23 iulie o furtună sparge acoperișul bisericii. Acest lucru determină o renovare mai amplă la biserică.

1961

În urma morții Episcopului Andrei al Aradului s-a revenit la arondarea cea națională, deci Hunedoara-Timișană revine la Protopopiatul Arad și la Episcopia Arad începând cu data de 30 iunie.

1962

Lucrări în sat s-au făcut: trotuare pe câte o latură de stradă, din contribuție voluntară. Se pregătește electrificarea satului. Gospodăria a clădit al doilea grajd pentru vaci, cocina de porci.

Acum, întreaga comună este colectivizată.

La Eparhia Arad a venit, ales nou, Episcop Dr. Nicolae Corneanu, apoi acesta trecând la Timișoara ca Mitropolit, vine P.S. Teoctist ca Episcop la Arad.

1963

S-a electrificat satul pe toate străzile din contribuția locuitorilor, câte 400-800 lei/ familie. Mulți locuitori introduc curentul electric în casele lor, înlocuind lampa cu petrol.

1964

Recolta de grâu și de porumb a fost bună, se va distribui la zi de muncă până la 4 kg și 10 lei, bani.

Locuitorii trăiesc bine, cu radio, cinci familii au televizor, este film permanent la Căminul Cultural.

Viața religioasă, morală și socială decurge normal, în bună rânduială, locuitorii se mută la oraș, au rămas case goale. Douăzeci de familii s-au mutat.

1965

Credincioasa Maria Pugna, fiica lui Irimie Nicolae și Maria a donat un rând de veșminte, în 8 august 1965 sunt sfințite. Am slujit cu ele în data de 15 august 1965.

Unele familii se mută la Șagu – 21 familii, la Arad – 13 familii, la Timișoara, în Mehala – 2 familii.

1966

Satul se consolidează material și moral, oamenii primesc bune retribuții după zilele de muncă la Cooperativa Agricolă: 3,5 kg grâu, 3,5 kg porumb, 0,4 kg orz și 11,50 lei la zi de muncă. Bunăstarea lor se vede în nivelul de trai, cereale, legume, porci, își refac casele vechi. Cei care au în prezent televizoare sunt: Dan Aurel, Uritescu Remus, Onica Iosif, Surea Gheorghe, Mihăiescu Nicolae.

Aspectul moral este la nivel de oameni cultivați, trăiesc în bunăcuviință și înțelegere, puține sunt abaterile. Marea hărnicie, care îi caracterizează pe săteni, îi face să lucreze câteodată până la surmenaj.

Se face peste medie: porumb, pătlăgele, floarea-soarelui, arpagic.

Este în proiect drumul de 5 km spre Șagu pentru a fi pietruit.

La biserică s-a construit un pilastru din beton, la peretele dinspre miazăzi.

S-au adunat 9000 lei pentru reparația Bisericii, s-au procurat 5 m³ lemne bușteni și scândură.

1967

Am tăiat cei 5 m³ de bușteni, s-au cumpărat 4 m³ de bile rotunde pentru schele. Se pietruiește drumul de la Șagu la Hunedoara-Timișană (5 km) cu utilaje și bani de la Direcția de Drumuri, locuitorii contribuie cu mână de lucru.

1968

Se strică bolta Bisericii, putrezită (în 8 ianuarie), apoi se desface toată, au demontat-o: Oana Tovic, Rus Miron, Şchiopu Mihai, Oana Maxim.

Se procură material pentru reparație, scânduri, fier, beton, balast, ciment, var, ipsos.

În cursul verii se construiesc 8 pilaştrii din beton armat, se face trotuarul în jurul Bisericii, se închid balcoanele cu beton, apoi, în toamnă, se construieşte bolta cu scânduri noi, trestie. În data de 1 decembrie intrăm în biserica renovată parțial.

1969

S-a făcut gard la grădina bisericii de 63 m lungime, din beton și grilaj de fier cu plasă de sârmă.

Biserica s-a terminat în decembrie 1969 și s-a sfințit de Pr. Ioan Schiop.

*

Preotul Ioan Şchiopu a mai slujit ca paroh până la data de 1 februarie 1973 când a intrat la pensie, după 43 de ani neîntreruși, serviți la Hunedoara-Timișană.

INVESTIȚII PAROHIALE

de la înființarea coloniei Hunedoara-Timisana până în 1973

BISERICA

De la Prefectura TIMIȘ:

Seria I – 334496
II – 177029
III – 121633
IV – 170000 – până în 1935
TOTAL – **803158**

De la parohie:

- zugrăveală – 10000
- clopot – 3500
- gard – 2000
- policandru – 6000
- veșminte – 5200
- zugrăvire tavan – 2000
- icoane Dr. Suciu – 4000
- pictură icoane (7 buc) – 5000
-

Casa parohială – 123817 lei

ÎNVĂȚĂTORI de la înființarea satului până în 1952

- ROMAN TRIFA – 1927, a sădit pomii de la școală. Sub el s-a edificat școala, este fiu al comunei, al lui Trifa Petru.
- IOAN GOIAN – 1928 din Moldova, satul Humulești, locuia în locuința învățătoarească, necăsătorit, suplinitor.
- NICOLAE DANCHI – 1929 din Vălcani. În timpul său s-a edificat a II-a sala de învățământ. A locuit în comună, necăsătorit.
- IOAN CRAMBA – 1930 din Sălciua jud. Turda. A locuit în cancelaria școlii, necăsătorit.
- NICOLAE POPESCU și FLORICA POPESCU – 1930-1933. Acum școala are două posturi. Au făcut serbări cu turnee prin satele vecine, bine reușite.
- NICOLAE DAMETIU – 1934 din Vad, Făgăraș.
- EMILIA ȘCHIOPU – 1934 din Sacoșul Mare, Timiș

EPITROPII BISERICII până în 1966

IOAN URITESCU – 1927-1930
MANEA PARTENIE – 1930-1932
BURZA PAVEL – 1932-1937
DAN PETRU – 1937-1939
TRIFA GHEORGHE MARCU – 1939-1948
RUSU ARON – 1948-1954
LAZĂR LOGHIN – 1954-1958
ION URITESCU – 1958-1962
RUS MIRON – 1962-1966

PERIOADA PREOTULUI ILIE CIOCAN (1 IANUARIE 1975-1990)

După o scurtă perioadă de administrare a parohiei de către preotul Pascu Ioan (1973-1974), în 1975 a fost numit paroh Ilie Ciocan.

Ilie Ciocan s-a născut pe data de 1 mai 1950, în Arad. Școala primară și liceul le-a terminat în Arad, după care, începând cu anul 1968 urmează cursurile Facultății de Teologie din Sibiu. A absolvit facultatea după căsătorie, apoi a fost hirotonit preot și numit paroh pentru parohia Hunedoara-Timișană începând cu data de 1 ianuarie 1975.

În primăvara aceluiași an au avut loc acțiuni de îmbunătățire a clădirilor parohiale. Astfel, biserica a fost în întregime electricificată și apoi a fost zugrăvită. Menționăm că tencuiala interioară nu suporta pictură. Întreaga biserică a fost înfrumusețată cu icoane, prapuri, candelă și înzestrată cu obiecte de cult: steluță, potir, Evanghelie, precum și cu o serie de cărți de cult.

Cimitirul a fost în întregime împrejmuit cu stâlpi din beton și plasă de sârmă, având părți metalice.

La casa parohială s-au făcut masive lucrări de zidire, tencuire exterioară, precum și construire de anexe.

Sumele alocate s-au adunat din contribuția credincioșilor și a preotului paroh.

În anul 1976 se primește o sumă de bani din partea Episcopiei pentru continuarea renovărilor, lucru ce se poate observa din scrisoarea de mulțumire a preotului paroh către Episcopie și Consiliu Eparhial:

Prea Sfințite Părinte Episcop,
Venerat Consiliu Eparhial.

Subsemnatul preot Ciocan Ilie, din
parohia Hunedoara Timișană, protopopiatul Orad,
în numele parohiei, scriutându-Vă dncupta, aducem
mulțumiri Prea Sfinției Voastre și Veneratului Consiliu
~~parohial~~ Eparhial pt. ajutoarele bănești ~~din~~
ce ni s-au dat în anul 1976 în valoare de 3500 lei.

Între parohia noastră ~~este~~ are 130 de
familii, mare majoritate vârstnică, și în continuă des-
creștere prin migrație, rugăm Prea Sfinția Voastră a
dispune un ajutor pentru parohia noastră și pe
anul 1977. Solicitarea acestui ajutor, constă în
faptul că preotul paroh nu poate să-și întregască
salariul, iar pe lângă aceasta trebuie remunerat cântor,
orisonicul și muncitor îngrijitor.

Hunedoara Timișană

Prea Sfinției Sale
Prea Sfințitului Episcop Vicarior,
Veneratului Consiliu Eparhial -

Al Prea Sfinției Voastre
Săpucă Gheorghe
Pr. Paroh. Ciocan Ilie.

Începând cu primăvara anului 1977, părintele Ilie Ciocan își manifestă dorința de transfer din parohia Hunedoara-Timișană, fapt dovedit de solicitarea către Episcopie.

PREA SPIINTIEI PARINTE EPISCOP
VENERAT CONSILIU EPARHIAL

Subsemnatul preot Ciocan Ilie Mihail, din parohia Hunedoara Timișană, protopopiatul Arad, cu filasă supunere vă rog să binevoici a mă lua în considerare cu ocazia unor eventuale vacanări de parohii din cuprinsul Eparhiei Aradului, cu speranța că și situația mea familială se va îmbunătăți, în sensul că voi putea să-mi angajez soția, de profesie asistentă de farmacie.

Solicit aceasta pentru că parohia pe care o păstoresc a încheiat un contract cu un seminarist de la Curtea de Argeș, actualmente în ultimul an de studii, cu fiind numit aici în mod provizoriu.

Deși parohia este restrinsă din punct de vedere teritorial, țin a Vă aduce la cunoștință unele realizări înfăptuite în intervalul de timp de la instalarea mea 1 ianuarie 1975 până în prezent.

La venirea mea în parohie, am născut o situație destul de grea pentru mine atât din punct de vedere organizatoric, cât și spiritual.

Intilnirile, de altfel foarte dese, cu consiliul parohial și cu comitetul mixt, în cele din urmă au dat roade.

La inițiativa și mobilizarea pe care am făcut-o între credincioși, s-a trecut la o serie de acțiuni duse în cele din urmă la bun sfârșit. Dintre acestea menționez:

Biserica fiind neelectrificată, arătând într-o stare totală de necorespunzătoare în interior, în termen de trei luni a fost electricificată. Apoi s-a zugrăvit cu o coloratură acceptabilă pentru a da un aspect mai plăcut interiorului.

La fel Biserica a fost înfrumusețată și înzestrată cu o serie de obiecte, cum ar fi: cărți și obiecte de cult, icoane, candelabru, covoraș, carpete, dintre care multe donate de către familia mea.

Acum curtea Bisericii arată plăcut, fiind permanent îngrijită și înfrumusețată cu trandafiri și puiet de brad.

Din inițiativa mea, în colaborare cu credincioșii, s-a rărit pădurea de salcâmi din incinta cimitirului, iar din lemnul valorificat s-a putut împrejmui cu stâlpi de beton și plasă de sîrmă; iarbii din interior putînd fi acum valorificate.

Moralul ridicat, rezultat în urma acestor reușite depline, m-a făcut să mobilizez credincioșii și la terminarea reparațiilor la casa parohială, lăsate într-o fază incipientă, a fost tencuită întreaga casă, atât în interior cât și în exterior. Această muncă a fost prestată de credincioși în mod absolut voluntar. În ultimul timp s-au mai construit și altele, cum ar fi o anexă la casa parohială și alte dependințe constând din încăperi destinate păsărilor și animalelor, alei de beton în lungime de cca. 35 metri. Aceste anexe au fost construite cu fundație din beton și cărămidă.

Construcția acestor ultime clădiri, precum și întregul material de construcție, a fost suportat de mine, din salariul meu.

Sub aspectul spiritual, parohia este bine pusă la punct, în primul rând neexistând nici un neoprotestant. Credincioșii au fost des cercetați de mine, împreună cu soția, așa că relațiile între credincioși - familia preotului, sînt dintre cele mai bune.

Au fost reînviată bunele datini și tradiții străvechi creștinești, în urma slujbelor făcute cu conștiinciozitate și a discuțiilor cu credincioșii, fie la casa parohială, fie la biserică frecvența lor la slujbele divine a crescut simțitor.

Toate acestea, deși realizate într-un timp relativ scurt, îmi dau încrederea că aș putea conduce cu cinste o parohie mai mare sub aspectul organizatoric și spiritual, unde puterile trupești și cele sufletești m-ar face să duc la bun sfîrșit această nobile misiune a preoției.

Hunedoara - Timișană
21 martie 1977

Al Prea Sfinției Voastre
supus fiu duhovnicesc

Cond. Of. Parohial.

Pr. Gheorghe Ilie

Prea Sfinției Sale,
Prea Sfințitului Episcop Dr. Visarion V. Aștileanu
Venerețului Consiliu Eparhial.

Arad

În vara anului 1982 a început o nouă acțiune de lucrări: retencuirea completă în exterior a turnului și zugrăvirea în exterior a bisericii.

Tot în acest an se construiește un monument funerar dedicat ostașilor și se fac reparații la casa parohială.

Viața bisericească se desfășoară în cele mai bune condiții cu normele primite de la Episcopie prin Protopopiat. De altfel grija pentru această parohie s-a materializat prin vizita PS Sale Visarion Aștileanu și prin inspecția PCPr. Protopop Gavrilă Traian.

Credincioșii participă activ la sfintele slujbe și păstrează cele mai bune și curate tradiții românești.

În consemnările făcute de pr. Ilie Ciocan referitoare la parohia pe care o păstorește, datele 10 iulie 1982, se menționează: „Ne mândrim că în parohia noastră nu există niciun neoprotellant, credincioșii hrănindu-se sufletește cu cele mai drepte învățături ale strămoșeștii credințe ortodoxe”.

În *Registrul inspecțiilor misiune-pastorale în parohia Hunedoara-Timișană*, din perioada preotului Ilie Ciocan se amintește de către preoții veniți în misiune următoarele:

„În ziua de 21 noiembrie 1984 am vizitat parohia ortodoxă din Hunedoara-Timișană să văd la fața locului dacă preotul de aici, Ciocan Ilie, domiciliază în parohie și dacă oficiază Sfânta Liturghie la sărbătorile de peste săptămână.

Am constatat cu mulțumire că preotul Ciocan, în timpul utreniei se pregătește pentru oficierea Sfintei Liturghii. Biserica bine întreținută, curată, la fel și casa parohială, mobilată în toate camerele, având părintele și o gospodărie, ceea ce denotă că locuiește mai mult în parohie, decât în Arad unde are locuință personală, având și buletin de Arad.

Preotul Ciocan mi-a făcut și cu ocazia vizitei misiune-pastorale din 4 decembrie 1984, o impresie bună, generos, delicat, vrednic și înzestrat cu frumoase însușiri de păstor sufletesc. Stăruie cu o perseverență neclintită în ceea ce se angajează. De aceea, după nouă ani de când a terminat Institutul Teologic din Sibiu și-a luat licența în teologie.

Parohia Hunedoara-Timișană, având doar 124 de familii ortodoxe, cu greu poate completa salariul unui preot licențiat în teologie, cu o vechime de peste 10 ani și de aceea propun Sfintei Episcopii ca, având în vedere activitatea prodigioasă a preotului Ilie Ciocan în cei peste 10 ani de preoție, după o activitate meritorie și notările cucerniciei sale, să fie luat în seamă la o vacantare de post în Arad, pentru binemerită transferare aici. L-am auzit și la conferințele preoțești, citind referate sau la discuții, că e bine pregătit. Vorbește și citește, de altfel și în limba engleză. A dovedit, spre mulțumirea enoriașilor cucerniciei sale atașament sincer și profund pentru parohie.

Recomandări:

Și în viitor, conștiința pastorală să fie trează și zelul misionar îi va ajuta să propovăduiască dragostea creștină.

Să continue a fi păstor la strădaniile credincioșilor săi penru viață veșnică și prosperă.

Să se achite în viitor de toate sarcinile prompt, cu tact, înțelepciune și cu bărbătească energie”.

Hunedoara Timișana 4 dec. 1989

Protopop Stancu
P. Ciocan
misionar protopop

sau în timpul vizitei de către preotul misionar protopopesc Vasile Pop se fac următoarele remarci:

„Astăzi, 04 iulie 1989, misiune în parohia Hunedoara-Timișană.

Părintele Ciocan Ilie este un preot vrednic, cu preocupări constante pentru bunul mers al vieții religioase din parohie. Slujește frumos, este preocupat de ridicarea nivelului de pregătire profesională, activ la conferințele preoțești și seminariile biblice.

Locuiește în Arad, dar nu neglijează parohia; organele ierarhice superioare vor trebui să ia în considerație cazul părintelui Ciocan și să-l soluționeze prin transferarea sa în municipiu sau într-o parohie mai apropiată de domiciliul său.

Recomandări:

Împrumutarea de cărți din biblioteca parohială, spre a fi citite de credincioși (cu întocmirea unui caiet în care să fie notați cei ce împrumută și titlul cărții).

Preocupări pentru promovarea elementului tânăr – copii – la participarea la Sfânta Liturghie și la alte slujbe: citirea rugăciunilor, a Apostolului, colinde etc.”.

Dorința părintelui de a pleca din parohia Hunedoara-Timișană s-a împlinit după Revoluția din 1989, când va fi trimis ca primul preot român misionar la Bătania, Ungaria. De localitatea de peste graniță l-a legat pe Ilie Ciocan faptul că străbunicul său s-a născut în Bătania, în 1870, iar aici se găseau și o parte din rudeniile sale. Oficial a fost instalat pe 28 aprilie 1991, fiind primul preot misionar care a venit în Ungaria, el administrând și parohia din Cenadul Unguresc și din Chitighaz, unde nu erau preoți.

După 10 ani se va organiza o sărbătoare de suflet la care participă oficialități din România și Ungaria, eveniment surprins și în spațiul virtual de știri:

„Foarte mulți ani, din 1984, comunitatea românilor din Bătania nu a avut preot ortodox român permanent, ceea ce a afectat serios nu numai credința lor strămoșească, dar și păstrarea limbii. Din aceste motive s-a hotărât să se ceară Episcopiei Aradului un preot care să fie permanent în mijlocul credincioșilor. Demersurile au fost făcute de dl: Traian Cresta și membrii Consiliului Parohial, astfel că, în anul 1991, în data de 29 aprilie, la propunerea Episcopiei Aradului și cu aprobarea Patriarhiei Române are loc instalarea oficială, de către P.S. Timotei, episcopul Aradului, a primului preot ortodox român venit din România după zeci de ani, în persoana preotului misionar Ilie Ciocan. Evenimentul, petrecut în urmă cu un deceniu, a fost principalul „motiv” al sărbătoririi de la Bătania, sărbătoare onorată de prezența, în mijlocul credincioșilor, a numeroase personalități maghiare – în frunte cu primarul Bataniei, Takacs Dezso și din România: P.S. Timotei Seviciu, episcopul Aradului, P.S. Sofronie Drincec, episcopul românilor din Ungaria, Petru Cordos, ambasadorul României la Budapesta, Andrei Oancea, consul la Consatul Român din Szeged, Dorel Zavoianu și Nicu Cojocaru, deputați în

Parlamentul României, pr. Ioan Rudeanu din partea Ministerului Culturii și al Cultelor”¹⁹.

P.S. Timotei Seviciu
în Biserica din Bătănia

P.S. Timotei Seviciu, P.S. Sofronie Drincec,
Petru Cordos, Dorel Zavoianu, Nicu
Cojocar, pr. Ioan Rudeanu, pr. Ilie Ciocan

La trecerea în lumea veșnică a părintelui Ilie Ciocan redacția ziarului din Ungaria, „Foaia românească” a surprins caracterul acestui slujitor al altarului: „a slujit 42 de ani în slujba lui Dumnezeu și a oamenilor, 15 ani a fost preot la o parohie din Arad (n.m. Hunedoara-Timișană) și 27 de ani a fost păstorul credincioșilor din Bătănia.

Glumeț din fire, un om foarte cumsecade, cu frica lui Dumnezeu, părintele avea în ultimii ani o singură mare durere pe care nu o putea ascunde, cea provocată de moartea neașteptată a fiului lor, tragedie care l-a doborât. Ușa mai mult decât modestei lui locuințe a fost mereu deschisă tuturor credincioșilor și românilor sosiți la Bătănia, de multe ori chiar și pentru o informație cât de mică. Acasă la părintele Ciocan era locul unde găseau vorba românească. Avea o blândețe plină de nădejde, era de o simplitate pilduitoare și le vorbea credincioșilor pe înțelesul lor.

Părintele Ilie Ciocan, fiind la vârsta pensionării, nu a mai reușit să se bucure de anii de pensie, în ultimele luni de viață a fost copleșit de o boală grea, care l-a răpus în dimineața zilei de duminică, 1 octombrie. La căpătâiul său au fost alături de el soția *Rozalia* și fiica sa *Anca*, care l-au sprijinit cu multă dragoste.

A fost condus pe ultimul drum de către familia îndurerată, rude, prieteni, credincioși, de către colegii săi preoți și, nu în ultimul rând, de către arhieriei: *ÎPS Timotei* al Aradului și *PS Siluan*, Episcopul Românilor din Ungaria, în ziua de 3 octombrie 2017, la Arad, unde a fost înmormântat”²⁰.

¹⁹ http://www.virtualarad.net/news/2001/va_n010501_ro.htm, marți, 1 mai 2001.

²⁰ <http://foaiaromaneasca.blogspot.com/2017/10/in-memorial-pr-ilie-ciocan-19502017.html>

PERIOADA PĂRINTELUI IONEL GORONEA (1991-2014)

Preotul Ionel Goronea s-a născut în data de 14 decembrie 1954 în casa lui Adrian și a Mariei din localitatea Firiteaz. Primele învățături le primește în casa părintească, apoi urmează clasele primare și gimnaziul în satul vecin, Fiscut. La îndemnul părinților urmează Școala Profesională din Arad. Dornic de învățătură, nu se mulțumește doar cu atât, și după armată se înscrie la Seminarul Teologic de la Caransebeș. Aici, se remarcă ca un elev talentat la muzică și caligrafie, fapt pentru care cu mare ușurință scria partiturile pentru colegi.

Keremia **GLAS 1** CARANSEBES
CARAS-SEVERIN

Joan-ne sŃri ga-t-am cĂ-tre Ti-ne d-u-zii mĂ, a-
u-zii mĂ Joan-ne Joan-ne sŃri-ga-t-am cĂ-tre
Ti-ne, a-u-zii mĂ ia a-min-te gla-sul tu-gĂ-ciu mi
me-le; cĂnd sŃng cĂ-tre Ti-ne a-
a-mĂ Joan-ne, **Sa-se** in-dre-p-te-ne tu
-gĂ-ciu-ne-a mea ca Ti-mi-ia in-nĂ-in-tra Ta-ri
di-ca-rea mi-i-lor me-le, jert-fa de sea-rĂ a-
u-zii mĂ Joan-ne **Din** strĂ-ja di-mi-ne-Ńi,
pi-nĂ in-noap-te, din strĂ-ja di-mi-ne-Ńi sĂ nĂ-dĂi-du-
ias-ca J-zĂ-il spre Dom-nul
Stihirea I^a
Ru-gĂ-ciu-mi-le noas-tre ce-le de sea-rĂ, mi-me-z-te-le
SŃn-te Joan-ne; Ńi ne dĂ no-uĂ ier-ta-re pĂ-
ca-ze-lor, cĂ Tu in-suli ești Cel ce ai a-rĂ-Ńit
in-tu-me in-u-e-rea
Stihirea II^a
In-cun-ju-rĂŃi, po-po-a-re-lor, si-o-nul Ńi-l cu-prin-dĂŃi pre
din sul Ńi dĂŃi mĂ-ri-re in-cu-in-sĂ, ce-lĂ ce

Pagină din caietul de muzică al părintelui Ionel Goronea

Tabloul de absolvire al Seminarului Teologic din Caransebeș, promoția 1980

În luna lui gusar 1977, ziua de 21, se căsătorește cu Iancu Valentina din Fiscut. Este hirotonit preot în 1981 de episcopul Nestor de la Craiova pentru parohia Valea Anilor (Văleni), comuna Corlățel din județul Mehedinți. Dorind să fie mai aproape de locurile natale, în 1985 va fi instalat ca preot paroh în parohia Secaș din județul Timiș, cu fiiliile Crivobara și Vizma.

Biserica Vizma

Biserica Crivobara

Iconostasul Bisericii Crivobara

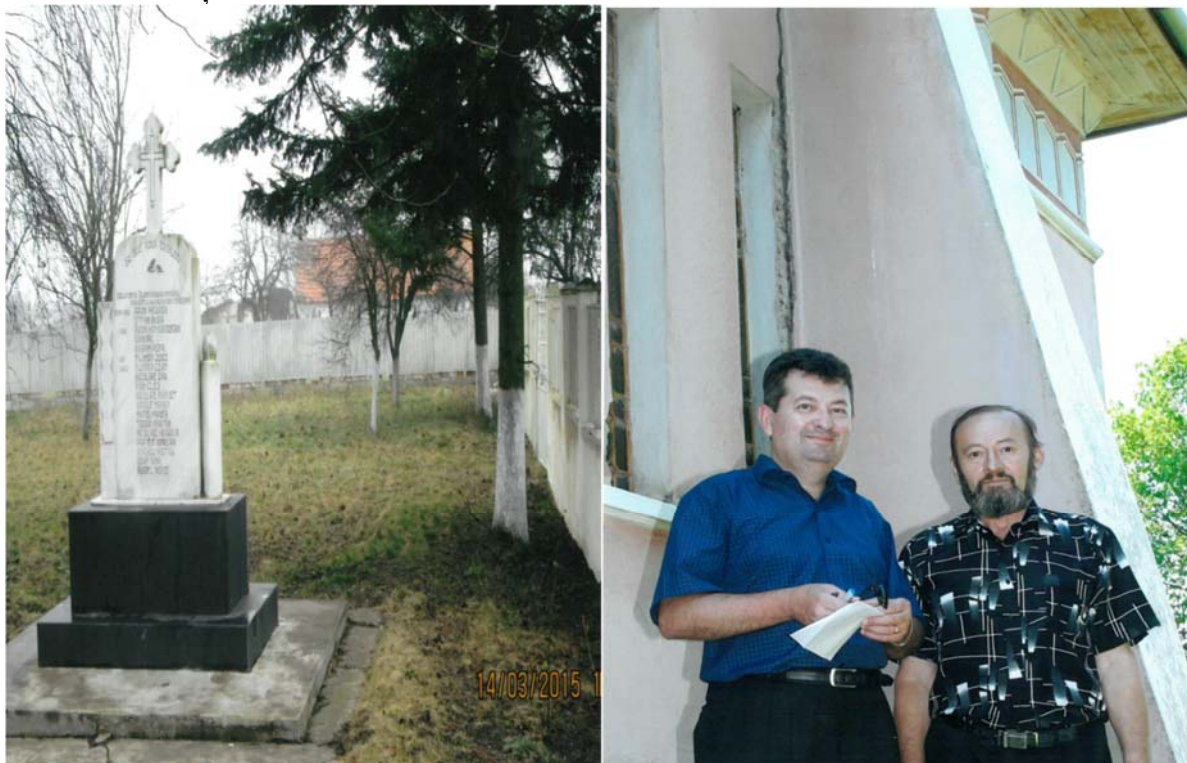

Biserica Secaş

Prin vacantarea parohiei Hunedoara-Timişană, va fi instalat aici începând cu anul 1991, unde va sluji până în anul morţii 2014. Un amănunt de subliniat ar fi că în toate parohiile unde a slujit, a fost instalat în ziua de Intrarea Domnului nostru Iisus Hristos în Ierusalim (de Florii).

În timpul păstoririi sale la Hunedoara-Timişană s-a refăcut partea de sus a Iconostasului, cu icoane înrămate; s-a schimbat acoperişul care era cu ţiglă solzi cu tablă; s-a consolidat gardul bisericii şi al casei parohiale cu beton, s-a zugrăvit interiorul şi exteriorul bisericii.

Iubitor de istorie și de acest loc, dorește să cinstească eroii satului print-un monument în curtea bisericii. Monumentul din marmură a fost făcut la Zăbrani de către domnul Mureșan.

Monumentul eroilor din curtea Bisericii Diac. Gheorghe Hodrea și pr. Ionel Goronea

Venirea în această parohie a fost într-un moment când satul a început să îmbătrânească prin plecarea tinerilor la oraș. Un atuu al părintelui a fost darul oratoric și glasul cald care i-a făcut pe cei plecați să nu uite de obârșie, astfel încât evenimentele importante din viață lor au ales să le facă în biserica din Hunedoara-Timișană. Nu doar cu vorba a fost alături de oameni în vârstă, ci de multe ori îi ajuta la zidărie sau diferite munci.

Îmbisericirea Patriciei Pintilie de către preotul Ionel Goronea

Împărțirea Patriciei Pintilie de către preotul Ionel Goronea

Părintelui îi plăcea să asculte de la bătrânii satului lucruri din trecut, iar atunci când veneau reporterii prin localitate știa către cine să-i îndrume. Acest lucru se poate observa și din articolul din 2008, când bătrânul Gheorghe Boldură face o incursiune în trecut: „Pe-atunci locurile astea aparțineau de județul Timiș. Prefect de Timiș era un fost hunedorean, din Ilia de loc. El a aflat că domeniul vechi al boierului Togany urma să fie împărțit veteranilor din Primul Razboi Mondial. Atunci și-a anunțat hunedorenii lui să vină aici, că vor primi pământ. Așa am venit și eu cu familia mea. Eu aveam doar câteva luni, dar apoi părinții mi-au spus că s-au mutat pentru că era mult mai greu să faci agricultură la munte, la Valișoara”²¹, iar părintele își recunoaște originea de ardelean: „Noi suntem ardeleni. Întrebați pe cine vreți în sat, mai ales pe cei trecuți de 40-50 de ani, și veți vedea că așa se consideră. Și eu sunt ardelean, cu toate că de loc sunt din Firiteaz, nu din Hunedoara-Timișană, însă părinții mei au venit tot din județul Hunedoara”²².

Părintele Ionel Goronea a încetat din viață într-o zi de sărbătoare, de Înălțarea Sfintei Cruci, 14 septembrie 2014, fiind înmormântat în curtea bisericii.

Mormântul părintelui Ionel Goronea din curtea Bisericii

²¹ http://www.virtualarad.net/news/2008/va_n291208_ro.htm

²² *Ibidem.*

PERIOADA PĂRINTELUI VALENTIN GORONEA (2014-2020)

În 20 iunie 1980, familia preotului Ionel Goronea a fost binecuvântată prin venirea pe lume a fiului Valentin. Primele învățături le primește în sânul familiei care-și ducea misiunea în comuna Secaș, județul Timiș. Valentin urmează clasele primare în comuna Secaș, iar după mutarea părinților în parohia Hunedoara-Timișană va frecventa Școala Gimnazială nr. 13 la Arad. De mic copil stătea alături de tată în Sântul Altar și cânta alături de bătrânii din strană, ceea ce l-a determinat să aprofundeze cursurile Seminarului Teologic din Arad (1995-2000) și apoi pe cele de licență (2000-2004) și de masterat (2004-2006) ale Facultății de Teologie din Arad (2000-2004).

După trecerea la Domnul a tatălui, preotul Ionel Goronea, în anul 2014, parohia a devenit vacantă. Deși numărul credincioșilor era unul mic (120), cunoașterea și apropierea de această comunitate îl face pe tânărul Valentin să participe la concurs, iar chiriarul locului a găsit de cuviință să-l hirotonească. Instalarea ca preot paroh pentru Hunedoara-Timișană a avut loc în data de 9 noiembrie 2014.

Drumul început s-a dovedit unul destul de greu, dar exemplul propriu și puterea de convingere a rudelor, cunoscuților și a fiilor satului plecați la oraș a schimbat fața bisericii până la finele anului. Astfel, familia Martin, cu rădăcini în Hunedoara-Timișană, va face o primă donație pe data de 16 noiembrie: Chivotul din Sfântul Altar. După alte opt zile, interiorul bisericii a fost împodobit cu veșminte de culoare roșie donate de Martin Lenuța, Popa Maria și cusute de Stămorean Maria din Șagu. Pe data de 10 decembrie au fost puse geamuri în turn prin donația doamnei Dina Susan din Firiteaz. Înfrumusețarea bisericii s-a făcut și prin aducerea celor 35 de icoane prăznicar și a noilor cruci. În curte s-au pus bănci și la stradă s-au plantat 15 pomi de tuia.

Srada din fața Bisericii

Prima slujbă legată de un moment de trecere din viața unui om pe care o săvârșește părintele Valentin Goronea a fost o înmormântare: 30 decembrie 2014 a lui Clej Ioan, 91 de ani.

Din 8 a lunii lui florar 2015 începe renovarea interioară a bisericii.

Interiorul Bisericii înainte de renovare, în anul 2015

Cu multă trudă și devotament din partea preotului și a familiei acestuia, dar și a donatorilor și a credincioșilor, care s-au oferit voluntari să presteze muncă fizică, în toamna aceluiași an s-a finalizat această lucrare. Așa se face că în 13 septembrie 2015 poposește în mijlocul comunității Înaltpreasfințitul Părinte Timotei pentru a binecuvânta și sfinți lucrările de renovare interioară a bisericii parohiale. Pentru cele 10 luni de activitate pastoral-misionară rodnică, chiriarul a hirotesit întru sachelar pe preotul paroh Valentin Goronea.

Interiorul Bisericii după renovarea din 2015

Tot în toamna acestui an s-au efectuat lucrări de înnoire a curții printre care amintim: montarea de corpuri de iluminat și a trei bănci, plantarea a 50 de pomi fructiferi și a o sută de butași de trandafir.

În 24 octombrie 2015, în anul omagial al misiunii parohiei și mănăstirii azi, preotul Goronea Valentin alături de preotul Braiț Dan-Marius de la Fiscut, au găsit prilejul de a merge într-un pelerinaj la străvechea vatră monahală a Mănăstirii Hodoș-Bodrog împreună cu un grup de credincioși din cele două parohii. Pelerinilor le-a fost prezentat istoricul și muzeul mănăstirii, aceștia având posibilitatea să poarte un dialog duhovnicesc cu părintele Macarie și să se închine la Icoana Maicii Domnului.

Grupul de pelerini de la Hunedoara-Timișană și de la Fiscut,
alături de pr. Valentin Goronea și pr. Marius Braiț,
la Mănăstirea Hodoș-Bodrog în 2015

Comunitatea mică de hunedoreni, văzând că se poate transforma un loc, sunt alături de părinte și în anul următor. Pe 7 februarie 2016 se pune în curte o toacă de fier sub formă de vultur, iar pe 27 aprilie s-a montat schela pentru a se începe lucrările de renovare la exteriorul bisericii.

Exteriorul Bisericii din Hunedoara-Timișană înainte de renovarea din 2016

Pe parcursul anului s-au confecționat prapuri, s-au donat veșminte crem de către familia Schiop și Goronea, de culoare verde donate de Brăneț Avram, veșminte albastre dăruite de Sorca Silvia și veșminte negre date de familia Goronea. De asemenea au fost achiziționate sfinte vase și toate cele necesare cultului, s-a dăruit Sfânta Evanghelie de către Mitică Uscatu. S-au cumpărat și două strane, un birou pentru episcop, trei tetrapoade.

În Duminica dinaintea Înălțării Sfintei Cruci, pe 11 septembrie 2016, la invitația preotului paroh și a consiliului parohial, vine în mijlocul credincioșilor Înaltpreasfințitul Părinte Dr. Timotei Seviciu, Arhiepiscopul Aradului pentru a târnosi Biserica cu hramurile: *Sfântul Mare Mucenic Gheorghe și Sfânta Treime*, după ce s-au efectuat reparații exterioare și pictură pe pereții exterior, realizată de pictorii Sabin Chintoan și Cătălina Oproiu. Alături de chiriarh au mai slujit: pr. Petcuț Flavius, pr. Ștefan Dorin Florin, pr. Ursu Nicolae, pr. Braiț Marius, pr. Pele Silviu, pr. Sandu Sergiu și Arhid. Ardelean Tiberiu.

În cuvântul de învățătură, Înaltpreasfințitul Părinte Timotei a subliniat faptul că jerfa făcută de credincioși pentru înfrumusețarea bisericii înalță spre dobândirea frumuseților cerești.

La sfârșitul slujbei toți credincioșii prezenți au avut bucuria de a intra în Sfântul Altar pentru a săruta Sfânta Masă, Sfânta Cruce și Sfânta Evanghelie.

Exteriorul Bisericii după renovarea din 2016

Soborul de preoți (pr. Petcuți Flavius, pr. Ștefan Dorin Florin, pr. Ursu Nicolae, pr. Braiț Marius, pr. Pele Silviu, pr. Sandu Sergiu, pr. Valentin Goronea) așteptându-l pe Înaltpreasfințitul Părinte Dr. Timotei Seviciu

Târnosirea Bisericii de către Înaltpreasfințitul Părinte Dr. Timotei Seviciu

Pictura exterioară a trezit în sufletele enoriașilor din parohie râvna de a avea și ei un locaș pictat în interior, lucru pe care-l mărturisesc și preotului. Stimulativ lucru și pentru părinte, care începe să se gândească la costuri și să chivernisească tot banul primit.

Prima pictură interioară, Dumnezeu Pantocrator, a fost donată și executată în perioada 15-18 noiembrie 2016 de către aceiași pictori Sabin Chintoan și Cătălina Oproiu.

Dezideratul de a avea o biserică pictată în interior i-a făcut pe credincioși și pe alți binefăcători, sub îndrumarea părintelui, să susțină financiar migăloasa muncă de înfrumusețare a locașului și în anul 2017. Așa se face că la cel de-al doilea hram al bisericii – Sânta Treime și în anului omagial dedicat și picturilor bisericești este invitat chiriarul locului. Înaltpreasfinția Sa a dat curs invitației și a binecuvântat lucrările de pictură care s-au realizat în interiorul bisericii, după care a săvârșit slujba Vecerniei.

În încheiere, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop a felicitat pe părintele paroh și pe toți credincioșii parohiei pentru frumoasele realizările pe care le-au realizat într-o parohie mică, dar cu oameni care au multă dragoste față de Dumnezeu și de Biserică.

Imagine de ansamblu cu tavanul bisericii

Primele picturi din Biserica cu hramul Sfântul Gheorghe

Primirea ierarhului de către copii și credincioși

Imagine din timpul slujbei

Pr. Valentin Goronea și pictorii Sabin Chintoan, Cătălina Oproiu în fața peretelui despărțitor dintre naos și pronaos

Afișul Rugii satului Hunedoara-Timișană din 2017

Ca mulțumire pentru faptul că i-au fost alături credincioșii, părintele paroh le-a organizat în după amiaza zilei de duminică, 1 octombrie 2017, cu prilejul Zilei Internaționale a persoanelor vârstnice o întrunire la care l-a invitat și pe Înaltpreasfințitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului. Chiriarul a săvârșit în biserică o slujbă de *Te deum* pentru cei care reprezintă majoritatea populației în această parohie, așteptând ca și fii satului să ia exemplul înaintașilor și să țină legătura cu strămoșeasca vatră.

Primirea ierarului

Pr. Valentin Goronea mulțumind pentru prezența ierarhului, preoților

Înaltpreasfințitul Părinte Dr. Timotei Seviciu săvârșind slujba de *Te deum* alături de preoții cercului pastoral misionar nr. 5 Vinga

După îndătinata rugă, la care se primeau goștii și reluată în precedentul an, la praznicul Sfintei Treimi din 28 mai 2018, credincioșii din Parohia Hunedoara-Timișană, Protopopiatul Arad, și-au sărbătorit hramul bisericii. Acest eveniment a debutat cu slujba de *Te Deum* de mulțumire, oficiată de către preoții cercului pastoral misionar nr. 5 Vinga. Delegatul Înaltpreasfințitului Părinte Dr. Timotei Seviciu, Arhiepiscop al Aradului a fost PC Protos. Iustin Popovici, consilier cultural. Din sobor au făcut parte: pr. Ștefan Horia – Secusigiu, pr. Răzvan Sas – Vinga, pr. Marius-Dan

Braiț – Fiscut, pr. Vlad-Sergiu Sandu – Firiteaz, pr. Silviu-Raul Pele – Cruceni, pr. Sorin Higioșan – Zădăreni, pr. Marius Mateiu – Munar, pr. Mihai Blidar – Sânpetru German, pr. Cosmin Chiroiu – Iosifalău, Protopopiatul Lugoj, și pr. Valentin Goronea – Hunedoara Timișană. Părintele Iustin Popovici a adresat credincioșilor cuvântul de binecuvântare din partea Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop Timotei.

După terminarea slujbei a avut loc un spectacol folcloric susținut de copiii de la Șagu și de cei de la Iosifalău, care l-au însoțit pe pr. Cosmin Chiroiu.

Preoții cercului pastoral misionar nr. 5 Vinga alături de PC Protos. Iustin Popovici

Pr. Valentin Goronea alături de copiii din Șagu

Horă în curtea Bisericii

Pe tot parcursul anului 2019 s-a continuat munca de înnoire și înfrumusețare a bisericii. S-au brodat șase perechi de prapuri și un tricolor, familia Birta a donat suportul sub formă de vultur pentru citirea Sfântei Evanghelii, s-au montat clopote electronice și o stație exterioară, s-a achiziționat o masă metalică folosită la diferite slujbe, s-au primit două epitafe cu Maica Domnului. O lucrare importantă a fost renovarea iconostasului cu foiță și înlocuirea icoanelor împărătești. Pictorii bisericii (Chintoan Sabin și Oproiu Cătălina), vâzând implicarea familiei preotului și a

enoriașilor, donează icoanele de pe ușile împărătești și diaconești, precum și lucrarea de la proscomidiar.

Dărnicia enoriașilor și a oamenilor cu dragoste de Dumnezeu a făcut posibilă finalizarea picturii interioare din biserică până la serbarea celui de-al doilea hram al locașului – Sânta Treime, din data de 17 iunie 2019. Cu acest prilej în mijlocul comunității a fost prezent din partea Arhiepiscopiei, Preacuviosul Părinte Iustin Popovici, consilierul cultural. Alături de mai mulți preoți a săvârșit un *Te Deum* de mulțumire. După slujba de mulțumire, preoții și credincioșii au înconjurat lăcașul de cult, iar apoi au participat la o agapă.

Preacuviosul Părinte Iustin Popovici săvârșind un *Te Deum* de mulțumire alături de pr. M. Braiț, pr. M. Ardelean, pr. R. Sas, pr. V. Goronea

Pr. V. Goronea mulțumind pentru prezența părintelui consilier

O bucurie pentru credincioșii parohiei Hunedoara-Timișană, majoritatea fiind peste 60 de ani, a fost împreună slujire la Sânta Liturghie din ziua de Sântul Ștefan a preotului locului cu preotul Cosmin Chiroiu din parohia Iosifalău. Răspunsurile de la stană au fost date de un grup de copii din localitatea județului Timiș. La finalul slujbei cei mici i-au colindat pe cei aflați în biserică, făcându-i să lăcrimeze și să-și amintească de vremurile când și în satul lor erau cete de colindători.

Colindătorii din parohia Iosifalău alături de pr. Cosmin Chiroiu și pr. Valentin Goronea

Anul 2020 a fost marcat de momente neplăcute pricinuite de virusul SARS CoV-2 și de situația de urgență, care au făcut ca slujbele din Postul Mare, de la Învierea Domnului și cele din Săptămâna luminată să se officieze fără credincioși. În aceste momente sufletele bătrânilor, aflați în curțile caselor, au fost mângâiate de slujbele ce se auzeau din amplificatorul bisericii. Nespună a fost bucuria când enoriașii au putut să vină la biserică, deși stăteau în curtea ei. Cu toate aceste condiții, lucrările de împodobire a Casei lui Dumnezeu continuă. În acest an se toarnă alei în curte și împrejurul bisericii, se pun în curte 12 îngeri din praf de marmură, se plantează flori, se schimbă ușile de la intrare și se pictează, se face o toiță din lemn pe postament din beton și apoi pictat. Pentru ridicarea troiței au donat bani: Brăneț Avram, Burza Mirel, fam. Tomescu, Popa Ana Magdalena, Lostun Neculai, Moț Avram, Sorca Gheorghe, Cristian Emilian, Trifa Gheorghe, Bîc Florica, Morar Gina, Oana Ginel, Bratotean Emilia, Goronea Valentina, Hedrea Viorica, Șerban Maria, Savu Călin, Stanici Dragomir, Vladulescu Gordana, Schiop Viorica, Oană Maximilian, Bota Loredana.

Consilieri și părintele V. Goronea
săpând la fundația pentru troiță

Troița din fața Bisericii

Curtea Bisericii din Hunedoara-Timișană

În data 26 iulie 2020 Înaltpreasfințitul Părinte Dr. Timotei Sevcicu, Arhiepiscopul Aradului, a poposit în mijlocul credincioșilor din Parohia Hunedoara-Timișană,

Protopopiatul Arad, la invitația preotului paroh Goronea Valentin și a Consiliului Parohial pentru a sfinți pictura bisericii și noua troiță de lemn ridicată în curtea bisericii.

Chiriarhul a săvârșit Sfânta Liturghie, din sobor făcând parte pr. Marius Ardelean de la parohia Șagu, pr. Răzvan Sas de la parohia Vinga, pr. paroh Valentin Goronea și diaconul Călin Teuca. În semn de apreciere pentru efortul depus în înnoirea bisericii, Înaltpreasfințitul Părinte l-a hirotosit pe părintele paroh într-un iconom stavrofor.

Primirea ierarhului

Sfințirea troiței

Imagine de ansamblu cu pictura din naos

Imagini din timpul Sfintei Liturghii

Înaltpreasfințitul Părinte Dr. Timotei Seviciu, Arhiepiscopul Aradului, sfințind lucrările de pictură

Hirotesirea pr. Valentin Goronea întru iconom stavrofor de către Înaltpreasfințitul Timotei

Iconostasul Bisericii din Hunedoara-Timișană

Prin vacantarea parohiei Fiscut, satul de baștină al părintelui Valentin Goronea și prin participarea la concurs, acesta este numit preot paroh începând cu data de 1 august 2020 pentru Fiscut. Grea a fost despărțirea de comunitatea de hunedoreni pe care i-a păstorit și alături de care a realizat deosebite lucruri.

Credincioși ai parohiei Hunedoara-Timișană alături de pr. Valentin Goronea, în fața troiței din curtea Bisericii

Pe parcursul celor șase ani (2014-2020) ca paroh al bisericii din Hunedoara-Timișană a fost ajutat de Consiliul Bisericesc, alcătuit din: Dan Ioan, Moț Avram, Oana Ginel, Oana Maximilian, Popovici Ioan, Sorca Gheorghe, Stanici Dragomir, Trifa Gheorghe, Trifa Ioan. În această perioadă au activat în funcția de epitrop: Pinteș Ștefan (a demisionat în 01.08.2015), Oana Ginel și Trifa Sergiu; iar în cea de crâșnic – Lostun Neculai. Răspunsurile la stană au fost date de către Hustiac Valentin din Fiscut (2014-2017) și Burza Mirel din Șagu (2017-2020).

La sârșitul activității pastoral-misionare a părintelui Valentin Goronea în satul Hunedoara-Timișană, biserica avea adunați bani (66538,20 lei) pentru o nouă amplă lucrare: schimbarea acoperișului.

PROCES-VERBAL

Încheiat astăzi 08.10.2020 la oficiul parohial ortodox român Hunedoara-Timișană Protopopiatul Arad, cu ocazia predării - preluării Parohiei Hunedoara-Timișană

Prezenți:

-PROTOPOP – PR. PETCUȚ FLAVIUS

-CONTABIL- Sandu Ana

-PREOT (care predă parohia) - P. Valentin Goronea

-PREOT (care preia parohia) - P. Daniel Costina

-EPITROP I -

-EPITROP II -

-EPITROP III -

Părintele protopop dă citire adresei Sf. Arhiepiscopii nr. 2190-172020, prin care a fost numit (transferat) preotul Daniel Costina la Parohia Hunedoara-Timișană începând cu data de 01.10.2020

În baza acestei adrese am procedat la predarea - preluarea parohiei Hunedoara-Timișană după cum urmează:

1. Se predau și se preiau imobilele parohiei Hunedoara-Timișană care cuprind: biserica parohială, casă parohială cu toate anexele, terenuri ale parohiei în suprafață de 9,5 ha, obiectele de cult existente în biserică și celelalte care aparțin parohiei, potrivit inventarului jurnal semnat de organele de control ale Sf. Arhiepiscopii, după care anexăm o copie.

2. Se predă și se preia arhiva parohiei.

3. Se predau și se preiau registrele matricole ținute la zi, precum și toate celelalte registre de evidență ale parohiei.

4. Se predă și se preia biblioteca parohială.

5. Se predă și se preia gestiunea parohiei pe anii anteriori aprobată de organele parohiale și verificată de organele de control financiar ale Arhiepiscopiei.

6. Se predă și se preia gestiunea parohiei pe anul în curs după cum urmează:

VENITURI 100963,20 lei,

ultima chitanță nr. 202 din data de 03.10.2020

CHELTUIELI 31.712,00 lei,

ultima disp. de plată 41 din data de 16.09.2020

SOLD LA DATA DE 08.10.2020 — 69.251,20 lei

NUMERAR ÎN CASĂ: 2713 lei

BANCA 66.538,20 lei

7. Se predă și se preia evidența operațiunilor bancare pentru contul Parohiei Ortodoxe Române *Hd. Timișana* cu nr. *RO20WBAN000224871247RO01* deschis la banca *INTESA SANPAOLO BANK*

8. Se predă și se preia sigiliul parohiei și celelalte ștampile existente la oficiul parohial.

9. Se predau și se preiau registrele cu procesele verbale ale Consiliului, Comitetului și Adunării Parohiale.

10. Se predă și se preia registrul pangar din care se constată un stoc de *636 lum.* kg lumânări, la data de

246 lum mici x 0,10 kg } *Valoare stoc 249 lei*
246 lum mari x 2 lei

Predarea - preluarea s-a făcut de către părintele
P. Valentin Ionescu către părintele
P. Daniel Costina, în prezența noastră.

Protopop

Am predat, *[Signature]*

Procesul-verbal de predare primire a parohiei Hunedoara-Timișană

În data de 14 septembrie 2020 a fost hirotonit întru preot pe seama parohiei Hunedoara-Timișană, Daniel-Ionel Costina, care va duce la bun sfârșit schimbarea acoperișului, în anul 2021.

Această mică comunitate, formată din 85 de suflete²³, a demonstrat că poate să fie împreună și să facă multe, dacă Dumnezeu este în inima lor.

²³ <https://www.arhiepiscopiaaradului.ro/?s=hunedoara+timi%C8%99an%C4%83>

BIBLIOGRAFIE

I. Manuscrise

Registru cu procese-verbale (două)

Registru cu evidența inventarială a bisericii Hunedoara-Timișană

Registru ce conține conscrierea (consemnarea) poporului din anul 1950

Șchiopu, Ioan, *Caietul cu însemnări despre comunitatea din Hunedoara-Timișană*

Șchiopu, Ioan, cursul de *Isagogie* a prof. I.Suciu, caiet scris în anul I de teologie, 1925

Șchiopu, Ioan, *Album, text și melodii religioase*

Documente, fotografii ale pr. Ioan Șchiopu, pr. Ilie Ciocan, pr. Ionel Goronea, pr. Valentin Goronea

II. Articole din presă

Încheierea colectelor, în „Biserica și Școala”, nr. 49-50, 4 decembrie 1938, p. 427.

Misiune religioasă în Fiscut, din „Biserica și Școala”, nr. 9, 28 februarie 1932, p. 6-7.

Misiunea religioasă de la Seceani, „Biserica și Școala”, nr.1, 1 ianuarie 1940, p. 7.

Scoaterea la concurs a parohiei Hunedoara-Timișană, în „Biserica și Școala”, nr. 39, 22 septembrie 1929, p. 7.

Scoaterea la concurs a parohiei Hunedoara-Timișană, în „Biserica și Școala”, nr. 40, 29 septembrie 1929, p. 7.

Sfințirea bisericii ort. române din colonia Hunedoara-Timișană, în „Biserica și Școala”, nr.1-2, 12 ianuarie 1936, p. 9-10.

Darea de seama, în „UNIVERSUL”, 18 mai 1934.

III. Bibliografie generală

***, *Dicționarul explicativ al limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic, 1998.

Toma, Ion, *101 nume de localități*, București, Editura Humanitas, 2015.

Trifa, Romeo; Hedrea, Ioan; Hedrea, Maria, *Monografia satului Hunedoara-Timișană*, Arad, „Vasile Goldiș” University Press, 2012.

Truță, Horia, în Sorin Bulboacă, Doru Sinaci, *Dicționarul istoric al localităților din județul Arad*, vol. III, Arad, Editura „Gutenberg Univers”, 2020.

Ureche, Grigore, *Letopisețul țării Moldovei, de când s-au descălecat țara*, București, Editura Gramar, 2016.

IV Bibliografie electronică

<https://www.pressalert.ro/2016/11/timisoara-uitata-povestea-preotului-avocat-dimitrie-nistor-cel-mai-longeviv-prefect-al-timisului-care-ridicat-zeci-de-scoli-si-fost-ucis-de-comunisti/>

<https://www.arhiepiscopiaaradului.ro/?s=hunedoara+timi%C8%99an%C4%83>

<https://bibliotecaarad.ro/cronologie-aradeana-15-februarie/>

<http://foaiaromaneasca.blogspot.com/2017/10/in-memori-am-pr-ilie-ciocan-19502017.html>

http://www.virtualarad.net/news/2001/va_n010501_ro.htm, marți, 1 mai 2001.

http://www.virtualarad.net/news/2008/va_n291208_ro.htm, luni, 29 decembrie 2008.

CUPRINS

Cuvânt înainte.....	5
Notă asupra ediției.....	7
Scrisoarea învățătorului Miron Șchiopu adresată preotului Ionel Goronea în 1995....	9
Însemnări pastorale.....	10
Ioan Șchiopu – o viață dedicată comunității.....	11
Consemnările părintelui Ioan Șchiopu despre Hunedoara-Timișană.....	31
Perioada părintelui Ilie Ciocan (1 ianuarie 1975-1990).....	77
Perioada părintelui Ionel Goronea (1991-2014).....	84
Perioada părintelui Valentin Goronea (2014-2020).....	89
Bibliografie.....	107